

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mateja Nosan

Primerjalna analiza poklicnih gasilskih enot Češke,
Nemčije in Slovenije

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mateja Nosan

Mentor: izr. prof. dr. Vladimir Prebilič

Somentor: doc. dr. Uroš Svete

Primerjalna analiza poklicnih gasilskih enot Češke,
Nemčije in Slovenije

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

»Če ognja ruši divja sila, krotilca bode v nas dobila!« – *neznani avtor*

ZAHVALA

Ob ideji o temi diplomskega dela sem imela mnogo zamisli, kako začeti in kje najti vse potrebne vire.

Žal pa je vedno tako, da tisto, kar iščeš, ni objavljeno.

Zato gre posebna zahvala Mateju Kejžarju iz GRS Kranj, ki mi ob pisanju diplomskega dela ves čas pomagal z viri in mi omogočil tudi stik z gasilsko-reševalnimi enotami s Češke in iz Nemčije.

Da pa je bila moja tema sploh sprejeta in da sem uspešno napisala diplomsko delo, pa sta vsekakor zaslužna tudi mentor izr. prof. dr. Vladimir Prebilič in somentor doc. dr. Uroš Svete, ki se jima najlepše zahvaljujem za vse napotke in nasvete, ki so pripomogli h končni obliki mojega izdelka.

Primerjalna analiza poklicnih gasilskih enot Češke, Nemčije in Slovenije

Včasih so bile gasilske enote namenjene predvsem požarni obrambi vasi oziroma zaselkov, v zgodovini pa so postale precej več kot le to. Čeprav ime razlaga, da naj bi gasilske enote gasile požare, pa je danes gašenje le ena izmed mnogih nalog, ki jih opravljajo gasilske enote. Gasilske enote treh obravnavanih držav so se dolgo razvijale enotno, skupaj, z delitvijo ozemlja in nastajanjem držav pa so krenile vsaka svojo pot. Prav zato je zanimiva primerjava, v čem so si gasilske enote podobne in kje je do danes prišlo do večjih razlik. V nalogi sem se osredotočala predvsem na poklicne gasilske enote Češke, Nemčije in Slovenije. Podrobneje sem preučila njihov zgodovinski razvoj, pravno podlago, organizacijsko strukturo, naloge in vire financiranja. Že v izhodišču sem predvidevala, da bo Nemčija za primerjavo težavna, saj že federativna ureditev nakazuje na zelo pomembno vlogo zveznih dežel tudi na področju gasilstva. Primerjalna analiza torej temelji predvsem na štirih natančneje obdelanih področjih gasilstva v obravnavanih državah, delno pa se poglobi tudi v kariero poklicnih gasilcev, kjer primerjalna analiza, podprta s statističnimi podatki, izpostavlja nekatere specifičnosti gasilstva v raziskavo vključenih držav.

Ključne besede: gasilstvo, gasilska enota, Republika Češka, Nemčija, Slovenija.

Comparative analysis of professional fire departments of Czech Republic, Germany and Slovenia

In the past fire departments were intended primarily for fire defense of villages and hamlets, but throughout the history they have become much more than that. Although the name represents only fire extinguishing today fighting the fire is just one of many tasks performed by fire departments. Fire departments of the three discussing countries have long developed as uniform. Along with a division of territory and formation of individual states lately their evolution took its own path. It is therefore an interesting comparison which characteristic they still have the same and in which did to date resulted in major differences. Throughout my research project I shall focus mainly on the professional fire departments of the Czech Republic, Germany and Slovenia. I shall deal theirs historical development more detail, their legal basis, organizational structure, functions and funding sources. In advance I may assume that Germany is for comparison more difficult as its structure is already diverse, therefore the obligation for fire departments is entrusted to every state for itself. Comparative analysis will therefore be based primarily on four more precise areas of the fire department service. Partly I shall also deal with a career of professional firefighters, and in addition, I shall make a comparison of a few statistic data that are in any comparative analysis more than important.

Keywords: fire fighting, fire department, Czech Republic, Germany, Slovenia.

KAZALO

1	UVOD.....	9
2	METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR.....	11
2.1	Opredelitev predmeta proučevanja in ciljev naloge	11
2.2	Hipoteze.....	11
2.3	Struktura diplomske naloge.....	11
2.4	Temeljni pojmi	12
2.5	Metode preučevanja.....	13
3	ČEŠKA GASILSKA IN REŠEVALNA SLUŽBA.....	14
3.1	Razvoj gasilstva od 19. stoletja do danes	15
3.2	Pravna podlaga	17
3.2.1	Zakon o varstvu pred požarom št. 133/1985 Sb.....	17
3.2.2	Drugi zakoni in predpisi na področju gasilstva v Republiki Češki	18
3.3	Organizacijska struktura češke gasilsko-reševalne službe	19
3.3.1	Poveljstvo	19
3.3.2	Okrožne gasilsko-reševalne službe.....	20
3.4	Financiranje češkega gasilstva.....	23
4	NEMŠKA GASILSKO-REŠEVALNA SLUŽBA.....	24
4.1	Razvoj gasilstva od 19. stoletja do danes	25
4.2	Pravna podlaga	29
4.2.1	Splošni predpisi o priključitvi službi, usposabljanju in profesionalni karieri.....	29
4.2.2	Splošni predpisi o preventivnih aktivnostih	30
4.2.3	Zakon o varstvu pred požarom in nudenju pomoči (FSHG) v deželi Severno Porenje-Vestfalija.....	32
4.3	Organizacijska struktura nemške gasilsko-reševalne službe.....	33
4.4	Financiranje nemškega gasilstva	37
5	SLOVENSKA GASILSKO-REŠEVALNA SLUŽBA.....	38
5.1	Razvoj gasilstva od 19. stoletja do danes	39
5.2	Pravna podlaga	41
5.2.1	Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.....	42
5.2.2	Zakon o gasilstvu.....	43
5.2.3	Zakon o varstvu pred požarom	44
5.3	Organizacijska struktura slovenske gasilsko-reševalne službe	44
5.3.1	Gasilsko reševalna služba Kranj.....	46
5.4	Financiranje slovenskega gasilstva.....	48
6	PRIMERJALNA ANALIZA.....	51
6.1	Primerjava zgodovinskega razvoja.....	51
6.2	Primerjava pravne podlage	54
6.3	Primerjava organizacijskih struktur.....	56
6.4	Primerjava financiranja.....	59
6.5	Primerjalna analiza kariere poklicnega gasilca	61
6.6	Statistična primerjava delovanja gasilskih enot.....	66
7	ZAKLJUČEK IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ.....	68
7.1	Verifikacija hipotez	69
7.2	Sklep.....	71
8	LITERATURA.....	72

KAZALO SLIK

Slika 3.1: Razdelitev Republike Češke	14
Slika 4.1: Nemške zvezne dežele	24
Slika 4.2: Tipična nemška gasilska enota okrog leta 1900 (Uetersen).....	25
Slika 4.3: Ročna brizgalna iz leta 1882 gasilcev iz Obercunewalda.....	25
Slika 4.4: Parna brizgalna – uporabljali so jih od 19. stoletja dalje	26
Slika 4.5: Gasilno vozilo v Luftwaffengrauu (1943) v gasilskem muzeju v deželi Porenje-Pfalško.....	27
Slika 5.1: Operativna področja gasilskih enot v Sloveniji.....	39

KAZALO TABEL

Tabela 4.1: Zakoni o gasilstvu v zveznih deželah	31
Tabela 4.2: Dodelitev investicijskih pavšalov občinam v letih 2007, 2008 in 2009 v deželi Severno Porenje-Vestfalija	37
Tabela 5.1: Občinski proračuni za gasilstvo in požarno varnost.....	49
Tabela 5.2 Pritok požarne takse.....	50
Tabela 5.3: Pregled sredstev proračuna URSZR za gasilstvo	50
Tabela 5.4: Skupna javna sredstva, namenjena gasilstvu	51
Tabela 6.1: Primerjava zgodovinskega razvoja.....	53
Tabela 6.2: Primerjava obsega določil temeljnih dokumentov vseh treh držav	56
Tabela 6.3: Primerjava organizacijskih struktur.....	59
Tabela 6.4: Primerjava virov financiranja in stroškov gasilskih služb.....	60
Tabela 6.5: Primerjava kariere poklicnega gasilca	61
Tabela 6.6: Statistična primerjava delovanja gasilskih enot.....	66

KAZALO DIAGRAMOV

Diagram 3.1: Organizacijska struktura češke gasilsko-reševalne službe	22
Diagram 4.1: Organizacijska struktura nemške gasilske zveze.....	34
Diagram 4.2: Organiziranost vodstva v poklicni gasilski enoti Aachen	35
Diagram 4.3: Organiziranost oddelkov v poklicni gasilski enoti Aachen.....	36
Diagram 5.1: Sistem gasilstva v Sloveniji.....	45
Diagram 5.2: Predstavitev GRS Kranj	47

Seznam kratic, slovar

BayFwG	Bayerisches Feuerwehrgesetz Bavarski zakon o gasilstvu
BbgBKG	Gesetz über den Brandschutz, die Hilfeleistung und den Katastrophenschutz des Landes Brandenburg Zakon o varstvu pred požarom, reševanju in varstvu pred nesrečami dežele Brandenburg
BDP	bruto družbeni proizvod
BremHilfeG	Bremisches Hilfeleistungsgesetz Bremenski zakon o nudenju pomoči
BrSchG	Brandschutzgesetz Zakon o varstvu pred požarom
CEP	Central Emergency Planning centralno krizno načrtovanje
CFO	Chief financial officer finančni direktor
CZ	civilna zaščita
ČR	Česká Republika Republika Češka
DDR	Deutsche Demokratische Republik Nemška demokratična republika
DFV	Deutsche Feuerwehr Verband Nemška gasilska zveza
DG	Directorate General Generalni direktorat
ECC	Emergency communications center Komunikacijski center v sili
FHQ	Fire Headquarter Gasilsko poveljstvo
FRD	Fire and rescue departement Gasilsko-reševalni oddelek
FRS	Fire and rescue service Gasilsko-reševalna služba

FSHG	Gesätz über den Feuerschutz und die Hilfeleistung Zakon o varstvu pred požarom in nudenju pomoči
FwG	Feuerwehrgesetz Zakon o gasilstvu
HBKG	Hessisches Gesetz über den Brandschutz, die Allgemeine Hilfe und den Katastrophenschutz Hessenški zakon o varstvu pred požarom, splošni pomoči in varstvu pred nesrečami
IRS	Internal Revenue Service Služba za notranje prihodke
LBKG	Landesgesetz über den Brandschutz, die allgemeine Hilfe und den Katastrophenschutz Deželni zakon o varstvu pred požarom, splošni pomoči in varstvu pred nesrečami
LLG	Leichtes Löschgruppenfahrzeug lahko gasilno vozilo
MO	mestna občina
MRS	Medical rescue service Medicinsko-reševalna služba
NBrandSchG	Niedersächsisches Brandschutzgesetz Spodnjesaški zakon o varstvu pred požarom
PCR	Police of the Czech Republic Policija Republike Češke
RGA	ročni gasilni aparati
RS	Republika Slovenija
SBKG	Gesetz über den Brandschutz, die Technische Hilfe und den Katastrophenschutz im Saarland Zakon o varstvu pred požarom dežele Posarje
ThBKG	Thüringer Gesetz über den Brandschutz, die Allgemeine Hilfe und den Katastrophenschutz Thüringenski zakon o varstvu pred požarom in nesrečami
Ur. l.	Uradni list

1 UVOD

Že iz prazgodovine je znano, da je ogenj lahko človekov najboljši prijatelj, ki pa se lahko v trenutku spremeni v največjega sovražnika. Dolga leta so se ljudje borili pred požari kar sami, z rastjo mest in industrije pa tega niso več zmogli kot posamezniki. Začeli so se združevati v skupine in v Sloveniji so se leta 1870 združili v prvo prostovoljno gasilsko društvo. Ta društva so se nato počasi širila; z začetkom uvedbe dnevne in nočne straže so se začele razvijati tudi poklicne gasilske enote.

Razvoj (poklicnih) gasilskih enot se seveda od države do države razlikuje, kar je posledica samega zgodovinskega razvoja, različnega političnega sistema in tradicije. Glede na zgodovinski razvoj obravnavanih držav, ki so se določen čas razvijale tudi skupaj, na primer Slovenija in Češka v času Avstro-Ogrske in Vzhodna Nemčija in Češka (takrat Češko Slovaška) pod Sovjetsko oblastjo v socialističnem režimu, lahko iščemo podobnosti, hkrati pa tudi večja odstopanja in razlike, ki so se razvile skozi zgodovino.

Poklicne gasilske enote danes zaposlujejo izredno izurjene gasilce, ki morajo imeti kar nekaj znanja in usvojiti mnogo veščin, da zadostijo kriterijem. Tako danes gasilci niso navadni »šentflorjanci«, kakor jih marsikdo imenuje, pač pa ljudje z visokim nivojem usposobljenosti, ki so v vsaki sekundi pripravljeni žrtvovati svoje zdravje in življenje za sočloveka. Čeprav so po nazivu gasilci, pa gašenje požarov ni njihova edina naloga. V razvoju gasilstva so gasilci postali vsestranski reševalci.

V enotah so tako zaposleni predstavniki vseh praktičnih znanj, ki so potrebna za uspešno delovanje enote kot celote. Posamezne gasilske službe so različno kadrovske in organizacijsko strukturirane, posledica tega pa je, da se od države do države razlikujejo tudi naloge gasilcev, a vsem so skupne sledeče: kot osnovna gašenje vseh vrst požarov, nato pa še požarna preventiva, posredovanje in pomoč v prometnih nesrečah, posredovanje ter pomoč v naravnih in drugih nesrečah, tehnično reševanje in druge.

Gasilska oziroma gasilsko-reševalna služba v različnih državah spada pod različna ministrstva. Pri nas gasilci spadajo pod ministrstvo za obrambo, medtem ko v nekaterih državah spadajo pod ministrstvo za notranje zadeve, spet v tretjih državah pa je

gasilstvo privatizirano in tovrstnim podjetjem država letno plačuje pavšal, podjetje pa skrbi za požarno varnost in opravlja druge dogovorjene naloge. V nalogi bom za posamezne obravnavane države razložila, kam gasilsko-reševalna služba spada, in opredelila tudi, kako deluje.

Enote po Evropi nimajo enotne organizacijske strukture poklicnih gasilskih enot. Eden izmed razlogov za to so različne naloge, ki jih gasilci opravljajo. Določene enote so samo gasilske, druge gasilsko-reševalne. Tudi če se enota imenuje »gasilska«, to še ne pomeni, da se ukvarja le z gašenjem požarov, ampak je obseg njenih nalog precej obširnejši. Druge enote, ki se imenujejo gasilsko-reševalne, pa se lahko delijo na dve veji. Eno vejo predstavljajo gasilsko-reševalne enote, ki imajo znotraj enote strokovnjake s področja medicine, kar pomeni, da ob nesrečah lahko nudijo pomoč. Drugo vejo pa predstavljajo gasilsko-reševalne enote, ki imajo integriran sistem gasilcev in reševalcev ter imajo torej znotraj enot tudi reševalna vozila in vso potrebno opremo za pomoč poškodovancem.

Gasilske enote se povezujejo tudi v različna združenja oziroma organizacije na državnem nivoju, ogromno pa je tudi mednarodnega sodelovanja. Tako sodelovanje je v vsakem pogledu pozitivno, saj izkušnje ene enote oziroma države usmerijo druge države na pravo pot. Tako tudi na meddržavnem nivoju obstaja več združenj poklicnih gasilcev, ki s svojim sodelovanjem veliko pripomorejo k učinkovitemu sistemu znotraj držav članic združenj.

Iz tega uvoda lahko razberemo, da bo primerjava med državami zanimiva, vendar pa se bodo prav gotovo našla področja, ki se jih zaradi razlik sploh ne bo dalo primerjati. S pomočjo naloge bo na koncu mogoče tudi ugotoviti, kako naj bi se gasilstvo razvijalo in katere smernice bi bile prave oziroma najprimernejše, da bi bil sistem gasilstva znotraj države še učinkovitejši.

2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Opredelitev predmeta proučevanja in ciljev naloge

Kot sem opisala v uvodu, bodo predmet preučevanja poklicne gasilske enote Republike Češke, Nemčije in Slovenije.

Namen diplomske naloge je raziskati zgodovinsko podlago, organizacijsko strukturo poklicnih gasilskih enot, njihovo pravno podlago in način financiranja ter jih na koncu primerjati. Držav, ki jih bom primerjala, nisem izbrala naključno, ampak z razlogom. Slovenijo sem izbrala, ker se mi zdi zanimiva primerjava, kakšen je naš sistem v primerjavi z drugimi, Nemčijo, saj je splošno znano, da imajo Nemci izreden red in natančno razdeljen sistem, Češko pa, ker sta se s Slovenijo skupaj razvijali v Avstro-Ogrski in ker se je kasneje osamosvojila – tako kot Slovenija – in je morala vzpostaviti svoj sistem gasilstva.

2.2 Hipoteze

H1: Zgodovinski razvoj je postavil temelje današnji obliki gasilskih enot.

H2: Pravna ureditev gasilstva v posameznih obravnavanih državah je enaka.

H3: V manjših državah, kot sta Češka in Slovenija, so poklicne gasilske enote manj razčlenjene in drugače organizirane kot v velikih državah, kakršna je Nemčija.

H4: Poklicne gasilske enote obravnavanih držav se financirajo iz lokalnih skupnosti.

2.3 Struktura diplomske naloge

V začetem delu diplomske naloge bom predstavila predmet preučevanja, to so poklicne gasilske enote, ter morebitno organizacijo, ki poklicne gasilske enote vseh treh držav povezuje med seboj. Postavila bom hipoteze, ki jih bom ob zaključku naloge potrdila ali ovrgla, in opredelila uporabljene metode raziskovanja. V začetku bom tudi razložila osnovne pojme, ki se bodo pojavljale v vsej nalogi in so ključnega pomena za razumevanje naloge kot celote.

V jedrnem delu bom za vsako državo povzela zgodovino gasilstva od konca 18. stoletja do danes. Naprej bom natančno obdelala določen vidik poklicnih gasilskih enot Republike Češke, Nemčije in Slovenije. Osredotočila se bom na pravno podlago,

organizacijsko strukturo poklicnih gasilskih enot posameznih držav in pogled na izbrane gasilske enote s strani financ.

Jedrni del se bo nato nadaljeval s primerjavo vseh treh držav z vidika poklicnih gasilskih enot. V tem delu bom natanko obdelala podobnosti in razlike, ki se pojavljajo med državami s tega vidika. Zanimivo bo videti, koliko so si poklicne gasilske enote med seboj podobne ali različne in kje prihaja do razhajanj.

Zadnje poglavje bo zaključilo moje pisanje. Z njim bom potrdila oziroma ovrgla svoje hipoteze, postavljene na začetku pisanja diplomske naloge, ter opisala, do kakšnih zaključkov sem še prišla med samim raziskovanjem in pisanjem.

2.4 Temeljni pojmi

Gasilstvo je obvezna lokalna javna služba, katere trajno in nemoteno opravljanje zagotavljajo lokalne skupnosti in država. Je dejavnost humanitarne narave (Zakon o gasilstvu 2005). Baden-württemberški zakon o gasilstvu pravi, da je gasilstvo neprofitna, splošno koristna ustanova, ki nudi pomoč (900 Jahre Grüningen 2009).

Glavna naloga gasilstva je varovati življenje in zdravje ljudi in premoženja in učinkovita pomoč v sili (Hasičský záchranný sbor Ústeckého kraje 2011)

Leksikon Cankarjeve založbe gasilstvo razlaga kot dejavnost, ki je namenjena preprečevanju (preventiva) in gašenju požarov (Krušič, Dolinar, Jeraša 1982, 275).

Kot pravi Jelušičeva, gasilstvo ni le poklic, ampak je poslanstvo, ki zahteva človeka s srcem, pogumom in domoljubjem, človeka, ki ve, da za svoja plemenita dejanja lahko tvega tudi lastno življenje (STA 2010).

Zakon o gasilstvu pojem **gasilec** opredeljuje kot osebo, ki poklicno ali prostovoljno opravlja operativne naloge gasilstva in je psihofizično in zdravstveno sposobna ter strokovno usposobljena za opravljanje teh nalog (Zakon o gasilstvu 2005). Enako gasilce obravnavajo tudi zakoni in drugi dokumenti, ki urejajo gasilstvo ostalih dveh obravnavanih držav.

Po definiciji v Slovarju slovenskega knjižnega jezika pa je gasilec, kdor se (poklicno) ukvarja z gašenjem ali je član gasilskega društva (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU 2009).

Kot že omenjeno v zgornjem odstavku, se gasilci delijo na prostovoljne in poklicne, poleg teh pa v Republiki Sloveniji poznamo še gasilske enote v podjetjih, zavodih in drugih organizacijah.

(Poklicna) gasilska enota je torej enota, ki opravlja operativne naloge gasilstva in izpolnjuje druge pogoje, določene z zakonom.

Poklicna gasilska enota opravlja preventivna in operativna dela v zvezi z varstvom pred požarom ter zaščito in reševanje ob naravnih in drugih nesrečah na območju, za katero je ustanovljena. Poklicne gasilske enote se organizirajo v skladu z merili iz 10. člena Zakona o gasilstvu kot zavod ali kot režijski obrat. Poklicne gasilske enote (kot tudi prostovoljne in industrijske) se strokovno povezujejo v Gasilsko zvezo Slovenije (Zakon o gasilstvu 2005). Tudi češki Zakon o varstvu pred požarom gasilsko-reševalne enote definira kot enote, zadolžene za gašenje in reševanje na področju, za katero so ustanovljene (Zákon o požární ochraně č. 133/1985 Sb. 1985). Na spletni strani gasilci112.si pa poklicne gasilske enote definirajo kot javne zavode, v katerih so gasilci vse dni v letu prisotni 24 ur na dan. V primeru naravne ali druge nesreče iz centra za obveščanje (112) prevežejo klic na poklicno gasilsko enoto, v kateri dispečer prevzame klic in z zvočnim ter s svetlobnim opozorilom – alarmom aktivira poklicne gasilce v svoji enoti. Ti se nemudoma odzovejo na alarm, oblečejo zaščitne intervencijske obleke in v manj kot eni minuti z različnimi vozili izvozijo na mesto nesreče. V poklicnih gasilskih enotah je prisotnih od nekaj 10 gasilcev pa tudi do 100 in več. Razporejeni so v izmene. Večinoma vsaka izmena dela po 12 ur (od 7. do 19. in od 19. do 7.) V delovnem času, ko ni intervencij, gasilci opravljajo različne naloge, kot na primer vzdrževanje in pregled opreme, izobraževanje ipd. Hkrati pa je velik poudarek na skrbi za psiho-fizično kondicijo, saj je delo gasilcev nemalokrat izjemno stresno, življenjsko nevarno in fizično zelo naporno (Gasilci 112.si 2009).

2.5 Metode preučevanja

Ob začetku pisanja diplomske naloge sem začela z *iskanjem in zbiranjem razpoložljivih virov*. Poleg sekundarnih pisnih in spletnih virov sem zbrala tudi kar nekaj primarnih virov, in sicer mi je pri tem pomagal vodja poklicne gasilsko-reševalne enote v Kranju Matej Kejžar, prav tako pa so mi veliko podatkov posredovali tudi dr. Dieter Nuesler, upokojeni vodja poklicne gasilske enote v Aachnu v Nemčiji, ki sem si jo osebno ogledala, požarni inšpektor z nemškega ministrstva za notranje zadeve Helmut Probst in

3.1 Razvoj gasilstva od 19. stoletja do danes

Prva poklicna gasilska enota je bila v Pragi osnovana že leta 1853, kljub temu pa je v drugi polovici 19. stoletja glavno vlogo igralo prostovoljno gasilstvo pod okriljem mest in občin. Tudi po ustanovitvi Češko-slovaške republike in vse do začetka druge svetovne vojne se to ni spreminjalo. Profesionalne javne gasilske enote so obstajale le v izredno velikih mestih. V ostalih mestih so zakone in pravilnike po večini povzeli kar po drugih deželah iz avstro-ogrske monarhije, ti akti pa so omogočali prenos odgovornosti na prostovoljne gasilske enote. Za državo so bili prostovoljni gasilci tudi precej cenejši od poklicnih, država pa je njihove materialne stroške pokrivala le delno (Fire Rescue Service of Czech Republic 2010a).

Med drugo vojno je prišlo do velikih sprememb. Izdan je bil prvi prevod nemškega zakona o gasilstvu, po katerem so bili gasilci organizirani povsem vojaško. Vpoklicani so bili vsi, ki so delovali v okviru ministrstva za notranje zadeve. Okrog leta 1942 je bila na Češkem ustanovljena požarna policija Češko-Moravske. V njihovi sestavi so bili tudi polkovnik čeških orožnikov in člani finančne straže ter častniki. Polk je bil podrejen upravnemu sedežu žandarmerije, njegovo delovanje in usposabljanje pa je bilo razporejeno na področju takratnega rajha. Po končani vojni so se pripadniki tega polka vrnili v svoje prvotne enote (Fire Rescue Service of Czech Republic 2010a).

Po drugi svetovni vojni je bila protipožarna zaščiteni vključena v ministrstvo za notranje zadeve, ki je s tem sistemom upravljalo in ga nadzorovalo. Naloge na področju varstva pred požarom so prevzeli nacionalni odbori (lokalni, mestni, občinski). V vseh naseljih z več kot 50.000 prebivalci so bile ustanovljene poklicne gasilske enote, v manjših naseljih pa le, če je tako odločil regionalni nacionalni odbor. Poklicni gasilci so imeli status javnega uslužbenca (Fire Rescue Service of Czech Republic 2010a).

Glavna reorganizacija sistema varstva pred požarom je bila izvedena po drugi svetovni vojni, in sicer ko je v veljavo stopil Zakon št. 35/1953 o državni gasilski inšpekciji in zaščiti pred požarom. Na podlagi tega zakona so izvajalci postale javne in tovarniške gasilske enote, zaščita pred požarom pa je postala organizirana po zgledu vojaškega telesa. Splošno upravljanje in nadzor varstva pred požarom je s pomočjo centralne vlade in lokalnih oblasti izvajal minister za notranje zadeve (Fire Rescue Service of Czech Republic 2010a).

Sprejetje Zakona o varstvu pred požarom v letu 1958 pa je povzročilo postopno decentralizacijo varstva pred požarom in posledično oslabitev sistema. Gasilska organizacija je bila s tem zakonom popolnoma razbita. Požarna zaščita je prešla pod nadzor organov nacionalnih odborov, funkcije pa so bile podeljene prostovoljnim enotam. V šestdesetih letih 20. stoletja so se tako trudili, da bi osnovali nov okvir varstva pred požarom (Fire Rescue Service of Czech Republic 2010a).

Leta 1967 je za češko gasilstvo pomemben mejnik – takrat je bila namreč oblikovana požarna šola ministrstva za notranje zadeve z imenom Frydek-Mistek. Leta 1984 je bila šola preoblikovana v srednjo strokovno protipožarno šolo ministrstva za notranje zadeve, v letu 2002 pa v srednjo strokovno šolo za varstvo pred požarom in višjo strokovno šolo za varstvo pred požarom Frydek-Mistek (Fire Rescue Service of Czech Republic 2010a).

V okviru oblikovanja zveznega dogovora leta 1969 je bila požarna obramba v izključni pristojnosti nacionalnih svetov, kar je povzročilo nastanek glavne upravne požarne obrambe notranjega ministrstva Češke socialistične republike in notranjega ministrstva Slovaške socialistične republike (Fire Rescue Service of Czech Republic 2010a).

V zadnjih tridesetih letih je bila požarna varnost na Češkem podvržena nujnim spremembam. V začetku sedemdesetih let je v primerjavi s požarnimi intervencijami začel naraščati delež tehničnih intervencij gasilskih brigad. Zaradi svojih sposobnosti je začelo poklicno gasilstvo počasi nadomeščati določene vrste tehničnih storitev, prevzemalo pa je tudi vse več pristojnosti pri pripravi države in njenih organov na izredne razmere ter hkrati opravljalo svoje lastno delo, reševanje in pomoč ob izrednih dogodkih. To dejstvo je opozorilo, da je glede na to potrebno prilagoditi zakonodajo in organizacijo. Že leta 1985 so bili objavljeni predlogi sprememb zakona, a se ta zaenkrat še ni spreminjal (Fire Rescue Service of Czech Republic 2010a).

Proces sprememb nalog in karakterja dejavnosti gasilsko-reševalne službe v Republiki Češki, ki je svoj sedANJI naziv pridobila v letu 1995, je svoj vrhunec dosegel na začetku tega tisočletja, ko je bil obseg ministrstva za notranje zadeve povečan na področje kriznega menedžmenta, na področje načrtovanja civilnega kriznega sistema in zaščite prebivalstva ter na integriran reševalni sistem. V zvezi s tem je češki parlament

oblikoval in potrdil spremembe stare zakonodaje. Sprejete so bile 1. januarja 2001, opredelile pa so nov status, obseg in organizacijo gasilsko-reševalne službe. Spremembe so obsegale tudi združitev gasilsko-reševalnega direktorata s sedežem civilne zaščite (Fire Rescue Service of Czech Republic 2010a).

Danes gasilsko-reševalna služba Republike Češke v svoji državi igra glavno vlogo pri pripravi izrednega stanja, pa naj gre za grožnjo terorizma, nesreče ali naravne nesreče. Gasilsko-reševalna služba je hrbtenica integriranega reševalnega sistema (Fire Rescue Service of Czech Republic 2010a).

3.2 Pravna podlaga

Temeljno pravno podlago gasilsko-reševalni službi Republike Češke predstavlja zakon o varstvu pred požarom (Zákon o požární ochraně č. 133/1985 Sb. 1985). Ta zakon je stopil v veljavo leta 1985. Pred tem je sicer Češka imela zakon o gasilstvu, ki pa je bil zastarel, saj je bil sprejet še v času komunizma in ga je bilo potrebno korenito spremeniti. Prejšnji sistem je namreč gasilce urejal po zgledu vojaškega telesa, z decentralizacijo pa je gasilstvo slabelo in postajalo vse šibkejše. Šestdeseta leta so za današnje češko gasilstvo predstavljal mejnik, ustanovili so gasilsko šolo, leta 1985 pa torej sprejeli še najpomembnejše- pravno podlago današnjemu gasilstvu. Z novim zakonom so na novo opredelili status, obseg in organizacijo gasilsko-reševalne službe na Češkem.

3.2.1 Zakon o varstvu pred požarom št. 133/1985 Sb.

Zakon o varstvu pred požarom je temeljni dokument češkega gasilstva. Začel je veljati leta 1985, zadnjič pa je bil spremenjen in dopolnjen leta 2009. Svoje glavne spremembe je zakon doživel leta 2001, ko so bili na novo opredeljeni status, obseg in organizacija gasilsko-reševalne službe Republike Češke. Zakon zajema 8 poglavij:

- 1. poglavje vsebuje opredelitev pristojnosti ministrstva in drugih državnih organov ter pravnih oseb na področju protipožarne zaščite,
- 2. poglavje zajema člane uprave in lokalnih oblasti na področju požarne zaščite,
- 3. poglavje je bilo iz zakona črtano,
- 4. poglavje opredeljuje gasilske enote,
- 5. poglavje obravnava sodelovanje na področju požarne zaščite,

- 6. poglavje govori o kaznih za pravne in fizične osebe za primer neupoštevanja požarne varnosti,
- 7. poglavje se nanaša na odškodnine,
- 8. poglavje je namenjeno prehodnim in končnim določbam

(Zákon o požární ochraně č. 133/1985 Sb. 1985.)

3.2.2 Drugi zakoni in predpisi na področju gasilstva v Republiki Češki

Gasilstvo v Republiki Češki poleg zakona o gasilstvu ureja še kar nekaj drugih pravnih predpisov, ki jih je izdal parlament:

- Gasilski statut št. 21/1996 (Vyhláška k Zákonu o požární ochraně č. 21/1996 Sb.),
- Gasilski statut št. 21/1996 (Vyhláška k Zákonu o požární ochraně č. 22/1996 Sb.),
- Statut k zakonu o varstvu pred požarom št. 294/1995 (Vyhláška k Zákonu o požární ochraně č. 294/1995 Sb.),
- Zakon št. 79/1994 in 143/1992 (Zákon č. 79/1994 Sb. a č. 143/1992 Sb.),
- Delovni zakonik št. 65/1965 (Zákon č. 65/1965 Sb. – Zákoník práce),
- 238/2000 Zakon o gasilsko-reševalnem sistemu z zadnjo dopolnitvijo leta 2008 (Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky),
- 239/2000 Zakon o integriranem sistemu reševanja (28. junij 2000) z zadnjo spremembo leta 2008 (Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému),
- 240/2000 Zakon o kriznem managementu z zadnjo spremembo leta 2008 (Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení)

(Fire Rescue Service of Czech Republic 2010b).

Poleg parlamentarnih predpisov gasilstvo na Češkem urejajo tudi predpisi, ki jih je izdal glavni gasilski inšpektor/gasilsko poveljstvo – ministrstva za notranje zadeve

- učbenik,
- pravilnik o strojih, BA in komunikaciji,
- standardi gasilske varnosti,
- pravilnik o določitvi osnovnih nalog gasilskih inženirjev za delo s posebnimi tehničnimi sredstvi in opremo ter za vzdrževanje te opreme

(Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Glavno vladno telo, v katero je vključena požarna zaščita Republike Češke, je ministrstvo za notranje zadeve. To ministrstvo vključuje direktorat za gasilsko in reševalno službo (gasilsko poveljstvo). Gasilsko poveljstvo vodi glavni gasilski inšpektor, ki je neposredno odgovoren ministru. Odgovoren je za štiri divizije, skupaj z gasilskim poveljstvom, in tudi za druge organizacije, ki jih vodi gasilsko poveljstvo, zagotavljajo pa posebne aktivnosti: štiri izobraževalne centre – poklicne šole, tehnični inštitut požarne preventive in visoko šolo za požarno zaščito (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

3.3 Organizacijska struktura gasilsko-reševalne službe Češke Republike

3.3.1 Poveljstvo

Centralno vladno oblast nad gasilstvom na Češkem ima ministrstvo za notranje zadeve. Poveljstvo je locirano znotraj tega ministrstva. Vodja gasilskega poveljstva je višji inšpektor, ki je odgovoren ministru. On je neposredni predstojnik štirih oddelkov, s tem pa tudi gasilskega poveljstva (FHQ) in drugih organizacij, ki so bile postavljene s strani FHQ za varnost ali posebne aktivnosti: 4 centri za urjenje v gašenju in reševanju, poklicna gasilska šola, gasilski tehnični inštitut in visoka šola za gasilsko-reševalne operacije (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Pravna pravila o varovanju pred požari so zajeta v zakonu o gasilstvu. Ministrstvo za notranje zadeve prav tako izdaja druge direktive, pravila in tehnične standarde: prav tako obstajajo vladni pravilnik in tehnični standardi, ki pokrivajo bolj specifične zahteve. Vsi ti pravilniki zmanjšujejo probleme gasilske preventive in skupaj z vrsto drugih pravilnikov kreirajo sistem preprečevanja širjenja požarov. Zakon o gasilstvu opisuje vlogo gasilske službe, gasilske organizacije in vključuje tudi temeljne naloge zaposlenih v gasilstvu (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

FHQ odloča tudi o tehnični opreми in delovnih pogojih, ki so potrebni za uspešno delovanje gasilskih enot. V sektorju za izobraževanje FHQ določa program za rekrute, organizira programe za nadaljnje izobraževanje, skrbi za obnovitvena šolanja oziroma urjenja, poleg tega pa organizira tudi promocijske krožke. FHQ je odgovoren tudi za zbiranje ter objavo podatkov in informacij, ki se nanašajo na gasilsko statistiko.

Prioritetna naloga FHQ je koordinacija in kontrola enot za varstvo pred požari.

Finančno področje FHQ je pristojno za upravljanje finančnih sredstev in investicij okrožnih gasilskih enot. Poklicno gasilstvo na Češkem se financira iz dveh virov: večino sredstev dobijo iz državnega proračuna preko FHQ, drug del sredstev pa dobijo s strani okrožja, to je iz občinskega proračuna (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

3.3.2 Okrožne gasilsko-reševalne službe

Vsako upravno okrožje, kot že omenjeno, ima svojo lastno gasilsko enoto. Financira se delno iz občinskih, delno iz državnih sredstev.

Vodjo gasilcev imenuje župan mesta. Predloge za imenovanje poda višji inšpektor gasilskega poveljstva notranjega ministrstva (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Vsaka okrožna gasilsko-reševalna služba je sestavljena iz nadzornega oddelka, ki skrbi za zaščito pred požari, intervencijskega oddelka (reševalna ekipa, podpora reševalni ekipi in ekipa, ki skrbi za urjenje), poleg tega pa še oddelka za tehnično podporo, notranje uprave in finančnega oddelka. Seveda pa je eden pomembnejših oddelkov tudi center za obveščanje, ki je običajno samostojen (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

3.3.2.1 Oddelek za preventivo

Oddelek za preventivo je odgovoren za požarni nadzor v tovarnah, zasebnih podjetjih in na drugih mestih, ki so potencialno požarno ogroženi. Oddelek za preventivo je razdeljen na tri sektorje: požarna varnost, nadzor nad požarno varnostjo in požarna inšpekcija (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

3.3.2.2 Intervencijski oddelek

Intervencijski oddelek je temeljni oddelek vseh gasilsko-reševalnih služb. Ta vključuje gasilce, ki so zaposleni na gasilskih postajah v izmenah, njihova glavna naloga pa je gašenje požarov in pomoč pri drugih nesrečah. Sistem izmenskega dela je en dan celodnevna služba, nato dva dneva prosto. Pod intervencijski oddelek spada tudi oddelek za urjenje (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

3.3.2.3 Oddelek za tehnično podporo

Oddelek za tehnično podporo je sestavljen iz treh sektorjev: služba za dihalne aparate, komunikacijska in informacijska služba ter tehnična služba za naprave in vozila (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

3.3.2.4 Oddelek za notranjo upravo

Oddelek za notranjo upravo je krovni oddelek za delo in plače, osebne zadeve, komuniciranje z javnostjo in promocijo, pravne zadeve, notranji nadzor in pisarno CFO (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

3.3.2.5 Center za obveščanje

Center za obveščanje je razpršen sistem, ki vključuje strojno in programsko opremo, komunikacije in druge dejavnosti, poleg tega pa vključuje tudi osebje za prevzemanje nujnih klicev in razporejanje gasilcev na kraj požara ali druge nesreče. Ta oddelek je okvir za integrirani reševalni sistem na Češkem. Predstavlja koordinacijo med gasilsko-reševalnim oddelkom (FRD), medicinsko reševalno službo (MRS), češko policijo (PCR), mestno policijo in civilno zaščito ter drugimi službami.

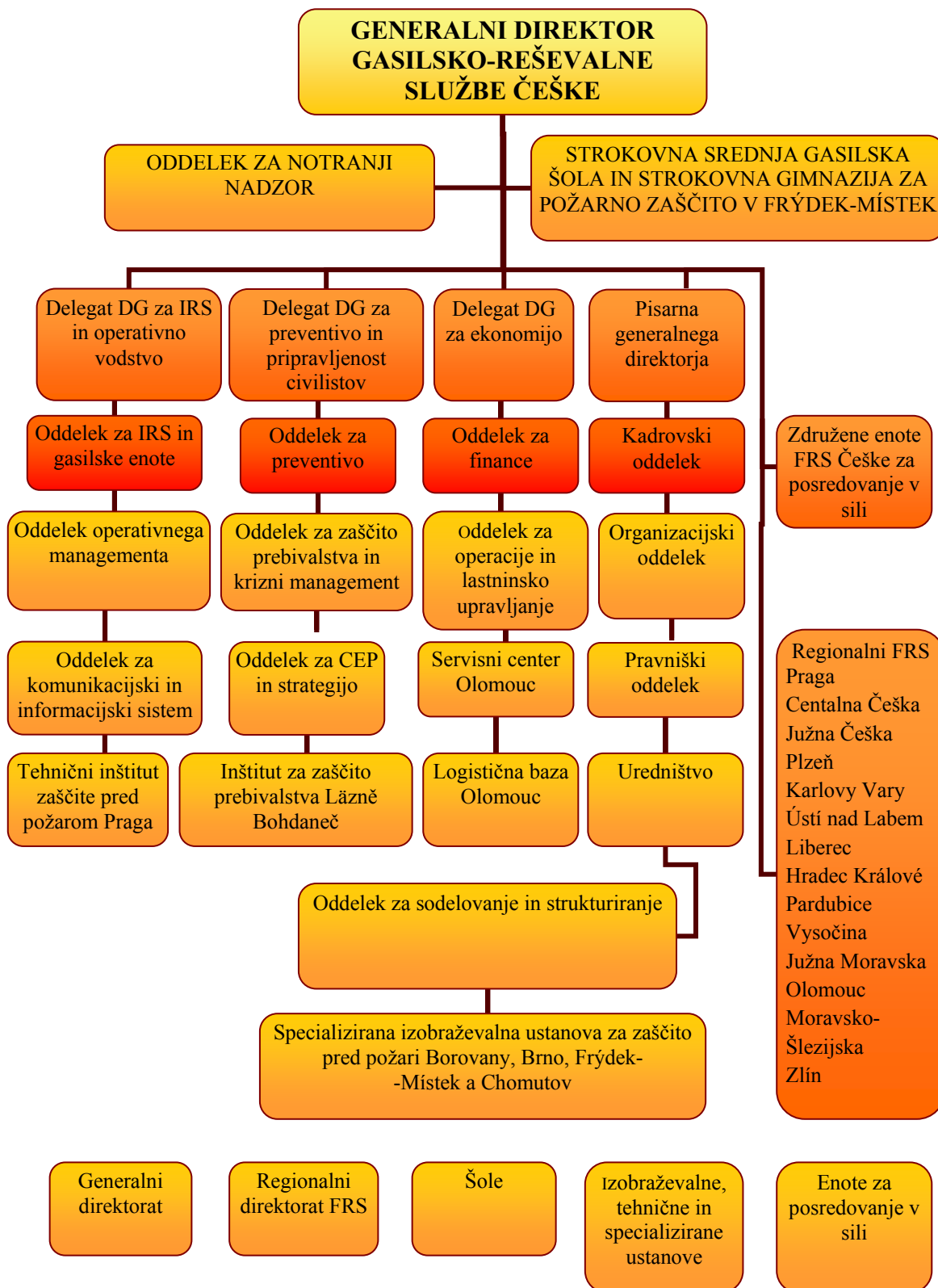
Ena prioritetenih nalog IRS je izmenjava informacij med IRS-silami, ki so na kraju nesreče. ECC nudi naslednje: sodelovanje centrov za obveščanje, boljšo in hitrejšo komunikacijo med službami, združeno nadgradnjo deljenih informacij, onemogočanje ponavljanja procesiranja istih podatkov, omogočanje preprostega klica (zapomniti si je treba le eno, enotno številko za nujen klic) in takojšnjo pomoč v nujnih primerih (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

3.3.2.6 Ekonomski oddelek

Ekonomski oddelek vključuje odsek za oskrbo z materialom in opremo, finančni odsek, skladišče, lastno administracijo in službo za plačila (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Teh šest oddelkov je maksimum v organizacijski strukturi, v manjših enotah jih je lahko manj, minimalno so lahko trije: oddelek za preventivo, intervencijski oddelek (vključno s tehnično podporo in ECC) in notranje-ekonomski oddelek (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Diagram 3.1: Organizacijska struktura češke gasilsko-reševalne službe

Vir: Nezval (2009).

Glavne naloge čeških gasilcev (prostovoljnih in poklicnih)

Naloge gasilcev se od države do države kaj dosti ne razlikujejo; tudi na Češkem so podobne kot drugod, in sicer: gašenje požarov, tehnična pomoč, zaščita pred radiološkimi in nevarnimi snovmi, zaščita okolja, varstvo pred naravnimi nesrečami, reševanje ljudi, reševanje živali, zaščita vode, požarna preventiva, reševanje z višin in iz globin ter potapljaške operacije (v nekaterih okrožjih) (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

3.4 Financiranje češkega gasilstva

Gasilsko-reševalne službe vsake češke regije se financirajo s strani ministrstva za notranje zadeve, natančneje od generalnega direktorata za gasilsko-reševalno službo, ravno tako pa tudi od regionalne ali občinske uprave (Nezval 2009).

Tako lahko rečemo, da se gasilske enote posameznih okrožij financirajo delno iz državnega proračuna, delno pa iz občinskega. Da vse poteka, kot je potrebno, ima vsaka okrožna gasilska služba oddelek za finance. Ta oddelek je zopet naprej razdeljen na več služb, od katerih vsaka skrbi za svoj del financ (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Oddelek za finance je sestavljen iz finančnega dela, dela poslovnih aktivnosti in dela za lastninsko administracijo. Poleg teh delov je vključen tudi tehnični del (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Šef tega oddelka je namestnik regionalnega CFO, ki je neposredni nadzornik direktorjev teh delov (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Mesta in mestne uprave (občine) letno prispevajo približno 41 milijonov evrov kot neposredno subvencijo aktivnostim gasilskih brigad (Fire and Rescue Service in Czech Republic, Economy 2009).

Letni stroški gasilsko-reševalne službe na prebivalca znašajo približno 13 evrov (Fire and Rescue Service in Czech Republic, Economy 2009).

4 NEMŠKA GASILSKO-REŠEVALNA SLUŽBA

Nemčija je politično strukturirana precej drugače kot večina ostalih evropskih držav. Njena državna ureditev je federacija. Federacija je sestavljena država, Nemčija je sestavljena iz 16 dežel. Nosilec suverenosti pri federalni ureditvi je zvezna država. Ta z zvezno ustavo skrbi za enoten politični, gospodarski in pravni sistem znotraj federacije. V federalnih državah imajo posamezne dežele svoje vlade in tudi ministrstva, med njimi tudi ministrstvo za notranje zadeve. V to ministrstvo spada tudi nemška gasilsko-reševalna služba. Žal pa je v Nemčiji praktično nemogoče govoriti o »nemškem gasilstvu«, saj se predpisi in norme glede tehnične opreme, izobrazbe, organiziranosti in financiranja od dežele do dežele močno razlikujejo (Wikipedia 2009b).

Slika 4.1: Nemške zvezne dežele

Vir: Mountain Meadow Design (2009).

V splošnem se v vseh deželah gasilci delijo na poklicne, prostovoljne, obvezno rezervo in specializirane gasilce.

Gasilstvo se je v Nemčiji začelo razvijati že zelo zgodaj, in sicer leta 1850, ko je bila ustanovljena prva prostovoljna gasilska enota. Oprema je bila v tistem času še izredno

slaba. V 18. stoletju so se zaradi pojava večjih industrijskih obratov začele razvijati industrijske gasilske enote. Leta 1956 je bil v DDR sprejet prvi Zakon o varstvu pred požarom, ta pa se je potem z leti dopolnjeval in spreminjal. Danes na njem slonijo deželni zakoni o varstvu pred požarom (Wikipedia 2009b).

Nemškimi gasilcem pa je vendarle nekaj skupnega, in sicer njihove naloge. Med glavne spadajo: zastopanje interesov gasilcev na zvezni, evropski in mednarodni ravni, nudenje varstva pred požarom, varovanje okolja in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, tehnično reševanje in pomoč, mednarodno povezovanje, zagotavljanje gasilske mladine in mentorstvo, delo z občani, sodelovanje z medicinskimi reševalnimi službami in odlikovanje zaslužnih oseb (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

4.1 Razvoj gasilstva od 19. stoletja do danes

V Nemčiji obstaja več gasilskih društev, ki zase trdijo, da so „najstarejše prostovoljno gasilsko društvo“. Gasilska enota dežele Posarje je glede na dostopne dokumente dejansko najstarejša. Ustanovljena je bila leta 1811 pod takratnim vodstvom Napoleona. Napoleon je izdal dekret pariškimi gasilcem, in sicer je bila glavna misel dekreta prostovoljnost rekrutiranja, organizacija z vojaško kaznijo in neplačilo, skratka častna služba. Ker pa je ta dekret veljal le za Pariz, problematika gasilstva pa je bila povsod enaka, je izšla vrsta dekretov za posamezne države. Leta 1851 je bila v mestu Reichstadt, v današnji Republiki Češki, ustanovljena prva skupna prostovoljna gasilska enota habsburške monarhije, ustanovil pa jo je Ferdinand Leitenberger (Wikipedia 2010).

<p>Slika 4.2: Tipična nemška gasilska enota okrog leta 1900 (Uetersen)</p>	<p>Slika 4.3: Ročna brizgalna iz leta 1882 gasilcev iz Obercunewalda</p>
	
<p>Vir: Wikipedia (2010b).</p>	<p>Vir: Wikipedia (2010b).</p>

Gasilstvo v današnjem pomenu besede je nastalo sredi 19. stoletja. Ker pa so pred njegovim nastankom že obstajale komunalne službe v ta namen, je pogosto prihajalo do sporov. Prav zaradi tega v Nemčiji razlikujejo med zgodovino varstva pred požarom in gasilsko zgodovino (Wikipedia 2010).

V požaru 28. februarja leta 1847 so se „novodobni“ gasilci prvič izkazali. Za gašenje so uporabljali ročno tlačno brizgalno. Gasilce v Nemčiji so urili po nemškem vojaškem sistemu (Wikipedia 2010).

Leta 1851 je bil v Berlinu imenovan vodja prve nemške poklicne gasilske enote. Kot požarni direktor je poveljeval 971 možem, ki so za gašenje uporabljali ročne tlačne brizgalne in so bili izurjeni po najnovejših metodah (Wikipedia 2010).

Slika 4.4: Parna brizgalna – uporabljali so jih od 19. stoletja dalje

Vir: Wikipedia (2010b).

V začetku 1870-ih let so v tovarnah začeli ustanavljati prostovoljne industrijske gasilske enote, ki so bile financirane s strani lastnikov tovarn. Do konca 1920-ih let je bilo nato gasilsko življenje pestro, kot ga poznamo še danes (www.uniprotokole.de, Die Adresse für Ausbildung, Studium und Beruf 2011)

V času nacionalsocializma 28. decembra 1933 je vlada v Prusiji izdala Zakon o gasilstvu (FLG), ki je v veljavo stopil 1. januarja 1934. Ta zakon je bil pomemben korak k poenotenju gasilskega sistema v Prusiji. Gasilci so bili s tem zakonom obravnavani kot vojno orodje (www.uniprotokole.de, Die Adresse für Ausbildung, Studium und Beruf 2011).

23. novembra 1938 je v veljavo stopil „Zakon o gasilstvu“, ki je veljal za celotni nemški rajh. Nationalsocialistični režim je s tem zakonom podredil gasilce kot tehnično-policijsko četo notranjemu ministrstvu nemške države, zato so se poklicni gasilci preimenovali v policijo za zaščito pred požarom. Prostovoljno gasilstvo je v istem času imelo status pomožne policijske čete (Wikipedia 2010).

Gasilstvo je tako postalo del policije, s tem pa je dobilo nova vozila, obarvana policijsko zeleno. Na vozilu je bil napis „Feuerschutzpolizei“, kot zaščitni znak na njem pa je bil še državno grb – orel (Wikipedia 2010).

Slika 4.5: Gasilno vozilo v Luftwaffengrauu (1943) v gasilskem muzeju v deželi Porenje-Pfalško

Vir: Wikipedia (2010b).

V času vojne je prihajalo do pomanjkanja materiala, saj je bila prioriteta oskrbovanje vojske. Tako je pri gasilcih prihajalo po poenostavljanja vozil in opreme. Od leta 1943 so za nadgradnje uporabljali stisnjene plošče in trd karton, barvo pa so privarčevali tako, da so jo na vozilo nanegli le malo (Wikipedia 2010).

Nadaljnji problem je bilo pomanjkanje osebja, saj so bili moški vpoklicani v vojsko, po drugi strani pa jih je v vojski tudi precej padlo. Ženske in mladi, ki sicer niso smeli vstopiti v policijo za zaščito pred požari, so zaradi pomanjkanja zapolnjevali luknje. Imenovali so se gasilske pomočnice in „Hitler Jugend“ gasilci – delali so pod nadzorom najstarejših gasilcev. Žal pa nove moči niso mogle nadomestiti izgubljene, uničene ali zaradi dolgih popravil izostale opreme (Wikipedia 2010).

Po koncu druge svetovne vojne so redki preživeli gasilci s pomočjo zaveznikov poskušali ponovno vzpostaviti zaščito pred požari. Zavezniške sile so kasneje svoje naprave podarile gasilcem. Kot je vsak začetek težak, je bil težak tudi ta. Občine in

mesta niso imela denarja in na trgu se ni dobilo nikakršnih naprav. Ko je v veljavo stopila denarna reforma, se je gospodarstvo začelo krepiti in gasilstvo je zopet oživel (Wikipedia 2009b).

Nemčijo so leta 1949 zasedli okupatorji. Vzhodni del, imenovan Nemška demokratična republika (NDR) ali kar Vzhodna Nemčija, se je razvijal pod socialističnim sovjetskim okupatorjem, zahodni del pa so zasedle okupatorske sile Francije, Amerike in Britanije in se je imenoval Zvezna republika Nemčija ali Zahodna Nemčija. Tako se je razvijalo nemško gasilstvo v vzhodnem delu v luči sovjetske politike, zahodni del pa v luči zahodne politike.

Gasilstvo v NDR

18. januarja 1956 je NDR razglasil svoj prvi Zakon o varstvu pred požarom. Glede na ta zakon je bilo gasilstvo razdeljeno na sledeča področja:

- Centralni organi, kamor je spadal glavni oddelek gasilcev v glavni upravi nemške ljudske milice, oddelek gasilcev v okrožni upravi nemške ljudske milice z neposredno podrejenimi požarnimi inšpektorati in oddelek gasilcev v uradu ljudske milice s svojimi podrejenimi požarnimi inšpektorati in gasilskimi poveljstvi.
- Okrajni požarni organi, kamor so spadala pripadajoča mesta in občine ter tudi njihova oprema, prostovoljni gasilci, gasilci po službeni dolžnosti in odgovorni za požarno varnost ter druge osebe, povezane z varstvom pred požarom.
- Organi za varstvo pred požarom v tovarnah, kamor so spadali kmetijski obrtniki, uprava in posebna oprema opremljenih poklicnih gasilcev, prostovoljni gasilci in gasilci po službeni dolžnosti ter tudi odgovorni za varstvo pred požarom in druge osebe, povezane z varstvom pred požarom (Wikipedia 2009b).

19. decembra 1974 je bil razglašen Zakon o varstvu pred požarom v NDR. V tem zakonu je bila podana nova definicija in opis nalog gasilcev (Wikipedia 2009b).

Gasilstvo v ZRN

Gasilstvo v ZRN je bilo že v preteklosti, od ustanovitve ZRN leta 1949 pa vse do danes, v pristojnosti posameznih dežel. O gasilstvu v ZRN je zato praktično nemogoče govoriti, lahko govorimo le o gasilstvu v posameznih deželah. Gasilstvu v ZRN je edino skupna Nemška gasilska zveza, ustanovljena že 10. julija 1853. Po drugi svetovni vojni se je gasilstvo na novo organiziralo 12. januarja 1952 v Fuldi v pokrajini Hessen. Od leta 1990 v nemško gasilsko zvezo spada tudi pet novih dežel bivše NDR, priključene ZRN (Feuerwehr mehr als Hobby 2011).

4.2 Pravna podlaga

Glede na federalno zgradbo Republike Nemčije ima vsaka od 16 dežel svoj lasten sistem gasilsko-reševalne službe. Vsaka dežela torej zase postavi zakonodajo na področju gašenja požarov, tehničnega reševanja ali pomoči, gasilske preventive, sistema varstva pred nesrečami, medicinske/ambulantne službe ter pravila za zaposlovanje in urjenje profesionalnih gasilcev. Da pa se zakonodaja med deželami ne bi preveč razlikovala, je delovna skupina šestnajstih deželnih ministrov za notranje zadeve razvila splošne predpise na federalni ravni. Ti splošni predpisi zajemajo naslednje:

4.2.1 Splošni predpisi o priključitvi službi, usposabljanju in profesionalni karieri

- Okvirna priporočila za izobrazbo srednjega gasilsko-tehničnega kadra gasilec in gasilski podpoveljnik:
  - pogoji za vstop v službo,
  - usposabljanje.
- Okvirna priporočila za izobrazbo višjega gasilsko-tehničnega kadra gasilski častnik:
  - pogoji za vstop v službo,
  - pogoji za napredovanje,
  - usposabljanje.
- Okvirna priporočila za izobrazbo visokega gasilsko-tehničnega kadra višji gasilski častnik:

- pogoji za vstop v službo,
- pogoji za napredovanje,
- usposabljanje,
- urjenje za napredovanje

(Career of professional fire fighters in Europe 2009).

4.2.2 Splošni predpisi o preventivnih aktivnostih

Vsaka nemška zvezna dežela sama določa vlogo gasilske službe pri izvajanju dejavnosti za preprečevanje požarov. Skupno pri požarni preventivi pa je naslednje:

- vsaka zvezna dežela ima svojo organizacijo, ki določa minimalne standarde požarne varnosti v gradbeništvu in minimume splošne požarne varnosti;
- pri ustvarjanju in objavi predpisov o požarni varnosti igrajo posebno vlogo naslednji subjekti: zvezna dežela, zavarovalne družbe in standardizacijske organizacije;
- za izvajanje zakonov in predpisov s področja požarne varnosti so odgovorne zvezne dežele in upravniki stavb;
- iz rutinskih inšpekcijskih pregledov o izpolnjevanju minimuma o požarni varnosti so izključene eno- in večdružinske hiše, ki so v lasti nacionalne in deželne vlade;
- posebni zakoni in uredbe o požarni preventivi se nanašajo na visoke zgradbe, kemične rafinerije in letališča;
- uporabo posebnih sistemov urejajo posebni zakoni in uredbe, gre pa za naslednje sisteme: detektorji dima, protipožarni alarmni sistemi, komercialna brizgalna zaščita, gorljivo pohištvo in zidne obloge;
- lokalne gasilske brigade imajo možnost pregledovanja stavb z namenom priprave požarnega načrta;
- zoper lastnike objektov, ki ne ustrezajo minimumom, predpisanim za požarno varnost objektov, se lahko sproži naslednje ukrepe: obvestilo, naj se objekt uskladi s predpisi, globa, zaprtje objekta, kazenski postopek;
- v Nemčiji obstaja posebna državna organizacija, ki testira in identificira gradbene materiale in opremo za požarno zaščito ter tako ugotavlja, ali ustreza minimalnim predpisanim standardom;

- v izobraževalnem programu se del častnikov posebej osredotoča na požarno preventivo in zaščito;
- gasilski častniki preverjajo požarno varnost v stavbah z naslednjima aktivnostma: preverjanje načrta in pregled zasedenosti

(Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Na podlagi predpisov šestnajstih deželnih ministrov morajo posamezne dežele upoštevati naslednje zakone na deželnem nivoju:

Tabela 4.1: Zakoni o gasilstvu v zveznih deželah

Grb	Dežela	Zakon
	Baden-Württemberg	Zakon o gasilstvu (FwG)
	Bavarska	Bavarski zakon o gasilstvu – BayFwG – (BayRS 215-3-1-I), zadnjič spremenjen z zakonom, ki je začel veljati 25. februarja 2008 (GVBl S. 40)
	Berlin	Zakon o gasilstvu v pokrajini Berlin (FwG)
	Brandenburg	Zakon o varstvu pred požarom, reševanju in varstvu pred nesrečami dežele Brandenburg (24. maj 2004) (BbgBKG)
	Bremen	Bremenski zakon o nudenju pomoči (BremHilfeG)
	Hamburg	Zakon o gasilstvu Hamburg (FeuerwG)
	Hessen	Hesenški zakon o varstvu pred požarom, splošni pomoči in varstvu pred nesrečami (HBKG)
	Mecklenburg-Predpomorjanska	Zakon o varstvu pred požarom in nudenju pomoči
	Spodnja Saška	Spodnjesaški zakon o varstvu pred požarom (NBrandSchG)
	Severno Porenje-Vestfalija	Zakon o varstvu pred požarom in nudenju pomoči (11. 12. 2007)
	Porenje-Pfalška	Deželni zakon o varstvu pred požarom, splošni pomoči in varstvu pred nesrečami (LBKG)
	Posarje	Zakon o varstvu pred požarom (BSG)
	Saška	Zakon o varstvu pred požarom (24. 2. 2004)
	Saška-Anhalt	Zakon o varstvu pred požarom (BrSchG)

	Schleswig-Holstein	Zakon o varstvu pred požarom in nudenju pomoči gasilcev (BrSchG)
	Thüringen	Thüringenški zakon o varstvu pred požarom in nesrečami (ThBKG)

Vir: Wikipedia (2009a).

Ker, kot rečeno, ni enotne zvezne zakonodaje za vso državo, bom natančneje predstavila zakon, ki velja za deželo, iz katere prihaja moja gasilska enota, ki jo bom v nadaljevanju naloge še natančneje opredelila; gre za deželo Severno Porenje-Vestfalija.

4.2.3 Zakon o varstvu pred požarom in nudenju pomoči (FSHG) v deželi Severno Porenje-Vestfalija

Ta zakon je, kar se tiče gasilstva, temeljni zakon v deželi Severno Porenje-Vestfalija. Zakon je bil sprejet 10. 2. 1998, zadnjič pa je bil dopolnjen 11. 12. 2007. Razdeljen je na deset poglavij, od katerih vsako ureja svoje področje.

- 1. poglavje zajema člene od 1. do 4. ter ureja naloge in nosilce teh nalog;
- 2. poglavje vsebuje člene od 5. do 8., govori pa o preventivnih ukrepih za varstvo pred požarom;
- 3. poglavje s členu od 9. do 17. vsebuje opredelitev vrst gasilskih enot, govori pa tudi o poveljnikih, gasilskih zvezah in sodelovanjem z reševalno službo;
- 4. poglavje, v katerega spadajo členu od 18. do 20., razlaga način sodelovanja z zasebnimi reševalnimi organizacijami in drugimi enotami;
- 5. poglavje zajema člene od 21. do 24. in se nanaša na naprave za posebne nevarnosti ter na pripravljalne ukrepe;
- 6. poglavje s členu od 25. do 31. predpisuje izvajanje obrambnih ukrepov;
- 7. poglavje zajema člene od 32. do 34., v njem pa je zapisano, kdo izvaja nadzor;
- 8. poglavje vsebuje člene od 35. do 39., obravnava pa pravice in dolžnosti prebivalstva;
- 9. poglavje in z njim členu 40. in 41. zajema stroške;
- 10. poglavje z zadnjimi petimi členu (od 42. do 46.) vsebuje končne določbe Zakona o varstvu pred požarom in nudenju pomoči (Institut der Feuerwehr Nordrhein-Westfalen 2009)

4.3 Organizacijska struktura nemške gasilsko-reševalne službe

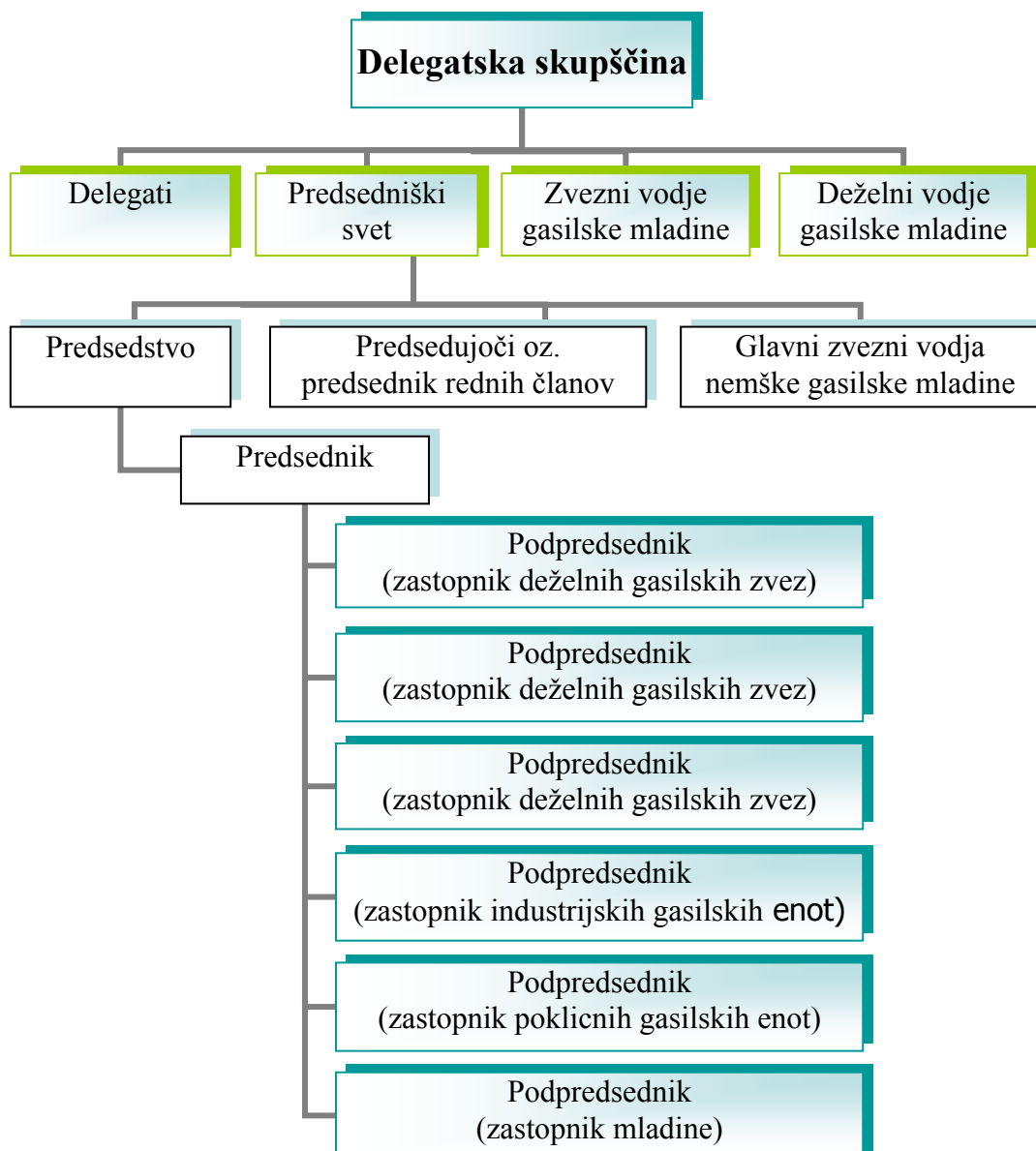
Minister za notranje zadeve posamezne dežele je vrhovni poveljnik gasilske in reševalne službe te dežele. Najnižji nadzorni organ je dežela ali okrožno mesto.

Gasilsko poveljstvo je zasnovano pod zvezno zakonodajo za gasilsko preventivo. Operira na mestnem nivoju ter je odgovorno za ustanovitev in vzdrževanje učinkovite javne gasilske in reševalne službe (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Nemško gasilstvo določajo zakoni na nivoju dežel. Medtem ko so predpisi in norme glede tehnične opreme in izobrazbe gasilcev še kar primerljivi, pa je organiziranost in finančna struktura gasilstva od dežele do dežele neprimerljivo različna. Edino, kar je vsem gasilcem v Nemčiji skupnega, je DFV, nemška gasilska zveza. Sestavljajo jo gasilske zveze 16 zveznih dežel in zvezne skupine poklicnih gasilcev, industrijskih gasilcev, zvezno združenje poklicnih gasilcev stacionarnih oboroženih sil in združenje zveznih gasilcev (Wikipedia 2009b).

Nemška gasilska zveza je krovno združenje nemškega gasilstva. Zastopa interese nemškega gasilstva na državni, evropski in mednarodni ravni ter podpira obrambo in preventivo pred nevarnostjo. Zveza postavlja okvire za zagotavljanje čim hitrejšega in učinkovitejšega sistema pomoči v Nemčiji. Kot nacionalna krovna zveza gradi omrežje, v katerem se bodo lahko člani povezovali in komunicirali (Deutscher Feuerwehr Verband 2011d).

Diagram 4.1: Organizacijska struktura nemške gasilske zveze

Vir: Deutscher Feuerwehr Verband (2011b).

Najvišji organ nemške gasilske zveze je delegatska skupščina, ki obravnava interese in pogosto predstavlja vprašanja, ki se tičejo gasilstva. O delegatski skupščini in njenih nalogah je več zapisanega v statutu nemške gasilske zveze (Deutscher Feuerwehr Verband 2011a).

Delegatska skupščina je sestavljena iz delegatov, predsedniškega sveta, zveznih vodij mladine in deželnih vodij gasilske mladine. Delegati so lahko le iz vrst stalnih članov (Deutscher Feuerwehr Verband 2011a).

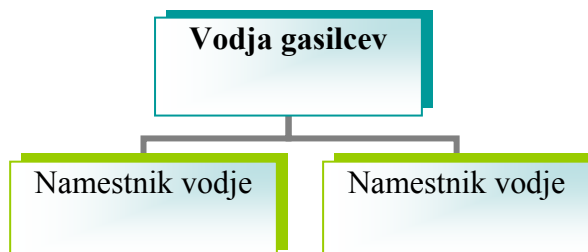
Predsedniški svet je sestavljen iz predsedstva, predsedujočega oziroma predsednika rednih članov (deželna gasilska društva, zveze in zvezne skupine) in glavnega zveznega vodje nemške gasilske mladine oziroma njegovega namestnika (Deutscher Feuerwehr Verband 2011c).

Predsedstvo sestavljajo predsednik, trije podpredsedniki kot zastopniki deželnih gasilskih zvez, po en podpredsednik s strani zveznih skupin (industrijski/poklicni gasilci) in en podpredsednik s strani vodij mladine (Deutscher Feuerwehr Verband 2011č).

Razen nemške gasilske zveze pa nekih skupnih točk gasilstva v Nemčiji ni in organizacija se prav zaradi različne pravne podlage od dežele do dežele razlikuje. Zato bom predstavila še eno izmed dežel, in sicer deželo Severno Porenje-Vestfalija. Kot sem že omenila v prejšnjem poglavju, v tej pokrajini gasilstvo ureja severnoporenski-vestfalski zakon o varstvu pred požarom in nudenju pomoči (FSHG). Ta o poklicnih gasilcih določa, da so zanje odgovorna okrožja. Zaposlene tvorijo poklicni gasilci, ki jih izberejo uradniki (Institut der Feuerwehr Nordrhein-Westfalen 1998).

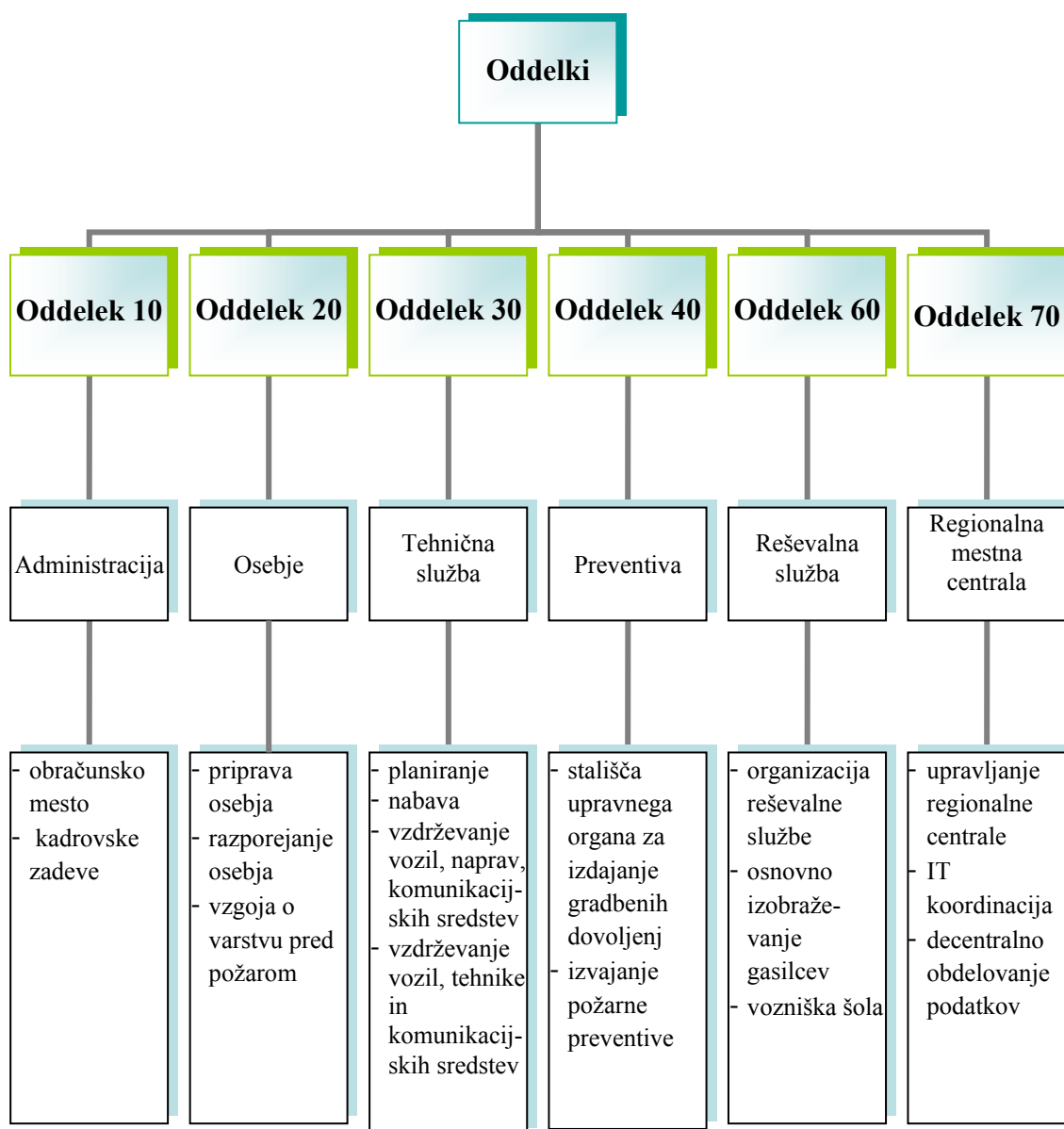
Sicer pa zakon ne govori veliko o organiziranosti poklicnega gasilstva v zvezni deželi, pač pa o sami organizacijski strukturi odloča vsaka posamezna poklicna enota kot javni zavod zase. Znotraj zvezne dežele Severno Porenje-Vestfalija se bom osredotočila na poklicno gasilsko enoto Aachen, ki je primer tamkajšnjih poklicnih gasilskih enot.

Diagram 4.2: Organiziranost vodstva v poklicni gasilski enoti Aachen

Vir: Feuerwehr Aachen (1995).

Diagram 4.3: Organiziranost oddelkov v poklicni gasilski enoti Aachen

Vir: Feuerwehr Aachen (1995).

Glavne naloge nemških gasilcev

Med glavne naloge nemških gasilcev spadajo: zastopanje interesov gasilcev na zvezni, evropski in mednarodni ravni, nudenje varstva pred požarom, varovanje okolja in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, tehnično reševanje in pomoč, mednarodno povezovanje, zagotavljanje gasilske mladine in mentorstvo, delo z občani, sodelovanje z medicinskimi reševalnimi službami in odlikovanje zaslužnih oseb (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

4.4 Financiranje nemškega gasilstva

Zaradi organiziranosti gasilstva v Nemčiji po deželah ni niti skupnega financiranja. Spodaj podajam neke splošne podatke o izdatkih, več pa bom napisala o financiranju gasilcev v deželi Severno Porenje-Vestfalija (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Skupni letni stroški nemške gasilske službe (profesionalne in prostovoljne) so približno 1,2 milijona evra. Razdelitev stroškov glede na prostovoljne in poklicne gasilce je približno 0,5 milijona za prostovoljce in 0,7 milijona za profesionalce (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Letni strošek gasilstva na prebivalca Nemčije znaša približno 15,10 evrov (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Financiranje v deželi Severno Porenje-Vestfalija

Občine kot nosilke nalog na področju zaščite pred požari in nudenju pomoči so za svoje delovanje v letu 2008 javile okroglo 800 milijonov evrov stroškov. Ta denar so občine porabile na področju zaščite pred požarom in nudenja pomoči za izdatke za osebje, za nakup opreme in druge investicijske stroške.

Kot davek gasilstvu je dežela Severno Porenje-Vestfalija občinam dodelila investicijski pavšal v višini 35,6 milijonov evrov (Feuerwehren in Nordrhein-Westfalen 2010).

Tabela 4.2: Dodelitev investicijskih pavšalov občinam v letih 2007, 2008 in 2009 v deželi Severno Porenje-Vestfalija

		2007	2008	2009
Porazdelitev glede na prebivalstvo	Št. prebivalcev	31. 12. 2005 18.085.105	31. 12. 2006 18.028.745	31. 12. 2007 17.996.621
	Delež (%) na celotno prebivalstvo	100	100	100
	Masa za razdelitev	20.303.400,00	20.303.400,00	20.303.400,00

		2007	2008	2009
Porazdelitev glede na površino	Katastrska površina	31. 12. 2005 3.408.525,7617	31. 12. 2006 3.408.600,9947	31. 12. 2007 3.408.650,5755
	Delež (%) na skupno površino	100	100	100
	Masa za razdelitev	15.316.600,00	15.316.600,00	15.316.600,00
Pavšal	Skupaj	35.620.000,00	35.620.000,00	35.620.000,00
	Izravnava 1,8 %	459.669,48	459.520,64	459.408,66
	Znesek izplačila	35.160.330,52	35.160.479,36	35.160.591,34

Vir: Feuerwehren in Nordrhein-Westfalen (2010).

Od tega pavšala so okrožna mesta dobila 72-, neokrožna pa 28-odstotni delež (Feuerwehren in Nordrhein-Westfalen 2010).

Kot je razvidno iz zgornjih podatkov, ta pavšal pokrije le majhen del vseh stroškov, to je približno 4 %. Preostali del pa torej, kot rečeno, financirajo občine (Feuerwehren in Nordrhein-Westfalen 2010).

5 SLOVENSKA GASILSKO-REŠEVALNA SLUŽBA

Gasilstvo v Sloveniji je v letu 2010 praznovalo 140-letnico organiziranega delovanja. Pred 141 leti je bilo namreč v Metliki ustanovljeno prvo prostovoljno gasilsko društvo, danes pa lahko v Sloveniji naštejemo kar več kot 1.300 prostovoljnih gasilskih društev, ki združujejo nad 120.000 članov. Po razmahu prostovoljnega gasilstva po vsej Sloveniji se je začela počasi razvijati tudi profesionalna veja gasilstva. Ta je počasi prerasla v vsestransko reševalno organizacijo, kot jo poznamo danes.

V Sloveniji sicer gasilske enote delimo na prostovoljne, poklicne in industrijske. Obstajajo pa tudi enote, ki imajo znotraj prostovoljnih gasilcev poklicno jedro.

Za organiziranje gasilstva so odgovorne občine, prav iz njihovega proračuna pa se gasilstvo tudi financira.

Slika 5.1: Operativna področja gasilskih enot v Sloveniji

Vir: Dubrovac (2009).

Ob sliki lahko ugotovimo, da je Slovenija razdeljena na 38 operativnih področij, za vsako od njih pa skrbi določena enota. Seveda enota, ki je napisana na karti, ni edina, ki posreduje v primeru intervencije, pač pa po potrebi intervenirajo še bližnja prostovoljna gasilska društva in druge enote reševanja, odvisno od vrste intervencije. Prav tako ni tam, kjer je na karti zarisana meja, stoo odstotna meja konca delovanja določene enote, pač pa se meje delno pokrivajo in enote si med seboj pomagajo.

5.1 Razvoj gasilstva od 19. stoletja do danes

Zametki današnjega delovanja gasilcev so se pojavili že v začetku 60. let 19. stoletja. Takrat so se namreč začeli pojavljati prvi resni poskusi ustanavljanja gasilske organizacije z gasilsko službo, ki bi bila ves čas v pripravljenosti. Pred tem so namreč za gašenje požarov skrbeli kar cehi, ponoči pa so mesta pazili nočni čuvaji.

Leta 1863 so naši predniki prišli na idejo, da bi gasilsko službo prevzela telovadna društva. Obrnili so se na dve društvi, in sicer nemško društvo Turnverein in slovensko društvo Južni Sokol. Slednje se je na idejo takoj odzvalo in gasilsko službo so

poimenovali Prostovoljna požarna bramba ljubljanskega telovadnega društva Južni Sokol, ki je bila podrejena mestnemu požarnemu ravnateljstvu. Kljub prizadevnemu delu in močnim željam o uspehu pa se ta bramba žal ni razvila v močno organizacijo, kakršne so nastajale v tistem času drugod po Evropi.

Leta 1867 je Slovenija postala del habsburške monarhije, znotraj nje pa se je gasilstvo razvijalo dalje (Gasilska zveza Slovenije, Mladinski svet 2010).

V Avstro-Ogrski se je Slovenija konec 19. stoletja začela močno gospodarsko, družbeno in politično razvijati. S pomočjo nekaterih županov, svetnikov in premožnejših posestnikov je enako veljalo tudi za gasilstvo. Poleg prve požarne brambe v Metliki leta 1870 so se kasneje istega leta razvile brambe še v Laškem, v Ljubljani in na Ptuju, leto kasneje pa tudi v Mariboru, v Celju in v Krškem (Prostovoljno gasilsko društvo Lenart 2004).

V času Avstro-Ogrske je bilo članstvo v gasilskih društvih predvsem slovensko, a na vodilnih položajih so ostajali nemški priseljenci. Dokončno prevlado slovenskega nacionalnega gibanja so gasilci dosegli na štiridesetletnici ljubljanskega gasilskega društva, na kateri se je zbralo okrog 6000 članov. Na slovenskem Štajerskem pa je šlo to gibanje nekoliko počasneje, saj je bil tam vpliv Nemcev najmočnejši.

Gasilstvo v pravem pomenu besede je delovalo še v času 1. svetovne vojne, po koncu pa je organizirano delo popolnoma prenehalo. Ponovno oživitev gasilstva na Slovenskem predstavlja leto 1919, ko je bila ustanovljena Jugoslovanska gasilska zveza. Ta je na deklarativni ravni želela delati povsem nestransko, a je bilo v njej ves čas čutiti politično nasprotje med demokratskim in krščanskim političnim taborom. Prav tako se je v takratnem času gasilskim enotam poveljevalo v nemškem jeziku, saj je vladal izrazit odpor do slovenskega poveljevanja, kar pa je leta 1880 prekinil Ignacij Merhar, ki je v Ribnici kot prvi gasilski enoti poveljeval v slovenskem jeziku.

V začetku tridesetih let 20. stoletja je bila oblikovana vsedržavna gasilska zveza, od takrat naprej pa so v vseh enotah poveljevali le še v slovenskem jeziku.

Med obema vojnama je za gasilska društva največ zanimanja pokazala najvplivnejša politična stranka na Slovenskem, Slovenska ljudska stranka, ki je gasilstvo preoblikovala v strankarsko paravojaško organizacijo z izrazitim nacionalističnim predznakom. Gasilstvo je dobilo vlogo političnega orodja slovenskega konservativnega

tabora, ki je skušal prostovoljne gasilske čete mobilizirati za boj proti komunizmu in jih uporabiti kot močno politično substanco.

Po napadu nemške vojske na kraljevino Jugoslavijo aprila 1941 in ob kolapsu jugoslovanske vojske je razpadla tudi Jugoslovanska gasilska organizacija (Forum Gasilci.org 2008).

Leta 1941 so slovensko ozemlje zasedli trije okupatorji, ki so prevzeli oblast. Madžarska, Italija in Nemčija so vsaka na svojem zasedenem ozemlju uvedle med drugim tudi gasilsko službo. Italijani so v Ljubljani razpustili prostovoljne gasilske čete in vse naloge predali poklicni gasilski četi v Mestnem domu v Ljubljani. Poleg Slovencev je bilo v tej enoti tudi veliko italijanskih gasilcev. Pomožne čete na ozemlju italijanske okupacije so bile pod vodstvom italijanskih gasilcev. Nemški okupator je gasilsko organizacijo podredil policiji. Člani so bili predvsem starejši moški, ki jih je določila občina in ta je tudi skrbela za njihovo strokovno vzgojo. Po kapitulaciji Italije 1943 so Nemci prevzeli gasilske čete pod svoje okrilje, jih obnovili in jih vključili v protiletalsko zaščito. Po osvoboditvi maja 1945 je jedro gasilske organizacije ostalpoklicna gasilska četa, delovati pa so začele tudi prostovoljne gasilske čete. Najhitreje je zaživelo gasilstvo na Gorenjskem in Štajerskem, na Dolenjskem, Notranjskem in Kočevskem pa so zaradi uničenja vse opreme za obnovo organizacije potrebovali več časa (Kebe 2002).

Leta 1949 je bil sprejet nov Zakon o gasilskih društvih in organizirali so ustanovni kongres Gasilske zveze Slovenije. Ta zakon je v primerjavi s starim omogočal skoraj popolno samostojnost gasilskih društev in zvez. Gasilstvo je v povojnem času spadalo pod ministrstvo za notranje zadeve (Gasilska zveza Slovenije, mladinski svet 2010).

Od ustanovnega kongresa dalje se je do danes gasilstvo razvijalo v luči takratnih idej in se kasneje razdelilo na poklicno in prostovoljno.

5.2 Pravna podlaga

S sprejetjem Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami je leta 1992 gasilstvo postalo sestavni del sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Je najbolj organizirana sila sistema, saj opravlja več kot 80 % vseh nalog ob naravnih in drugih nesrečah. Gasilska organizacija deluje v sistemu varstva pred naravnimi in

drugimi nesrečami v skladu z zakoni in uredbami. V skladu z zakonom je samostojna organizacija ter ima samostojno vodenje in poveljevanje (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Področje zaščite pred naravnimi in drugimi nesrečami urejajo naslednji zakoni:

- Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. l. RS 64/94),
- Zakon o varstvu pred požarom (Ur. l. RS 71/93),
- Zakon o gasilstvu (Ur. l. RS 71/93).

Pri vodenju in upravljanju sistema zaščite pred naravnimi in drugimi nesrečami so mesta neodvisna in notranje pristojna. Za profesionalno zaščito, reševanje in izvajanje nalog so odgovorne profesionalne službe (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

5.2.1 Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami

Ta zakon sistematično ureja področje, ki ga zajema. Država in lokalne skupnosti so odgovorne za organiziranje zaščite pred naravnimi in drugimi nesrečami kot del nacionalnega sistema.

Javna zaščita, reševanje in servisna služba zajemajo:

- gasilsko službo, ki jo izvajajo gasilske enote v skladu s protipožarno zakonodajo (lokalne/komunalne službe);
- gorsko reševalno službo, ki jo izvajajo gorske reševalne postaje, organizirane v okviru slovenskega planinskega društva v skladu s sklepom vlade (državna služba);
- službo za reševanje iz jam, ki jo izvajajo jamarji-reševalci, organizirani v jamarskih klubih v skladu s sklepom vlade (državna služba);
- službo za zaščito in reševanje v primeru okoljskih in drugih nesreč na morju, ki jo organizirajo lokalne skupnosti in država

(Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Zakon vključuje tudi naslednje: pravila, ki se nanašajo na upravljanje enot, služb in drugih operativnih struktur; sodelovanje z vojaškimi in policijskimi enotami; organizacijo, odgovornost in naloge; profesionalnost, zdravje in varnost pri delu; izobraževanje in usposabljanje; financiranje; nadzor (izvaja ga inšpektorat RS za zaščito

pred naravnimi in drugimi nesrečami) (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

5.2.2 Zakon o gasilstvu

Temeljni dokument, ki ureja gasilstvo v Republiki Sloveniji, je Zakon o gasilstvu (Ur. l. RS 71/93). Ta ureja naloge, organizacijo in status gasilstva.

Zakon o gasilstvu pravi, da je gasilstvo obvezna lokalna javna služba, katere trajno in nemoteno opravljanje zagotavljajo lokalne skupnosti in država. Vse gasilske organizacije v Republiki Sloveniji se povezujejo v Gasilsko zvezo Slovenije. Ta zveza je najvišja oblika povezovanja gasilstva v državi, njen poveljnik je hkrati član Štaba za civilno zaščito Republike Slovenije (Zakon o gasilstvu 2005).

Zakon o gasilstvu ureja odgovornost lokalnih skupnosti in države, opredeljuje vrste gasilskih enot, pogoje za sklenitev delovnega razmerja za poklicnega gasilca, šolanje in izobrazbo poklicnih gasilcev, poveljevanje gasilskim enotam, pravice in dolžnosti poveljnika in financiranje gasilstva (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Podzakonski akti, ki urejajo sistem zaščite pred naravnimi in drugimi nesrečami:

- Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Ur. l. RS 22/99):

V uredbi o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč je definirana klasifikacija gasilskih brigad. Po tej kategorizaciji je v Republiki Sloveniji 7 kategorij javnih gasilskih brigad.

Vlada izbere 40 posebnih enot, ki opravljajo naloge reševanja v cestnem prometu in pri nesrečah z nevarnimi snovmi (HazMat).

- Uredba o požarni taksi (Ur. l. RS 22/94),
- Uredba o varstvu pred požarom v naravnem okolju (Ur. l. RS 62/95),
- Uredba o organizaciji in delovanju sistema opazovanja, obveščanja in alarmiranja (Ur. l. RS 45/97),
- Pravilnik o strokovnih izpitih za poklicne gasilce (Ur. l. RS 22/96),
- Navodilo o vsebini in načinu poročanja o intervenciji (Ur. l. RS 54/97)

(Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Zakonodaja na področju preventive

5.2.3 Zakon o varstvu pred požarom

Ta zakon ureja področje zaščite pred požarom v Republiki Sloveniji. Definira načela zaščite pred požarom, programiranje in raziskovanje, izobraževanje in usposabljanje, varnostne ukrepe, zavarovanje, informacijski sistem, administrativno organizacijo, vire financiranja in proračunska sredstva.

Vloga gasilske službe pri izvajanju preventivnih aktivnosti na področju varstva pred požarom niti ni tako pomembna, saj gasilci niso odgovorni za njihovo izvajanje. Odgovornost za požarno preventivo in njen nadzor je delo inšpektorata Republike Slovenije za zaščito pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki je sestavni del ministrstva za obrambo (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Posebna pravila na področju zaščite pred požarom predstavljajo naslednji pravilniki:

- Pravilnik o preizkušanju hidrantnih omrežij (Ur. l. RS 22/95),
- Pravilnik o minimalnih tehničnih in drugih pogojih za vzdrževanje ročnih in prevoznih gasilnih aparatov (Ur. l. RS 22/95),
- Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Ur. l. RS 64/95),
- Pravilnik o določitvi pogojev za izvajanje požarnega varovanja (Ur. l. RS 64/95),
- Pravilnik o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Ur. l. RS 70/96 in 5/97),
- Pravilnik o požarnem redu (Ur. l. RS 39/97),
- Pravilnik o pregledovanju in preizkušanju vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite (Ur. l. RS 73/97)

(Career of professional fire fighters in Europe 2009).

5.3 Organizacijska struktura slovenske gasilsko-reševalne službe

Gasilstvo v Sloveniji je od leta 1992 sestavni del sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Znotraj tega sistema so poklicne reševalne službe (kamor poleg poklicnih gasilskih enot spadajo tudi javna zdravstvena služba, javne službe socialnega varstva, javna veterinarska služba, ekološki laboratorij, rudarske reševalne enote, enota za reševanje ob nesrečah z jedkimi snovmi, mobilna meteorološka enota, gospodarske

javne službe, javne službe regijskega ter državnega pomena in organizacije po pogodbi) eden temeljnih segmentov, ki pripomorejo k učinkovitejšemu sistemu na ravni države, regije in občine (Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje 2010).

Gasilska služba v Sloveniji je organizirana na lokalni ravni. Kot je zapisano v Zakonu o gasilstvu, je »to obvezna lokalna javna služba«. Stalno in nemoteno izvajanje te obvezne lokalne javne službe zagotavljajo lokalne skupnosti in država.

Gasilstvo v Sloveniji je organizirano kot profesionalno in prostovoljno. Ta dva tipa gasilskih enot sta lahko organizirana v lokalni skupnosti (javne gasilske enote) ali v industriji (zasebne gasilske enote) (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

V naslednji shemi si lahko ogledate diagram, ki prikazuje gasilsko organizacijo v Sloveniji.

Diagram 5.1: Sistem gasilstva v Sloveniji

Vir: Dubrovac (2009).

V Sloveniji je sicer 1.311 javnih gasilskih brigad (gasilskih postaj), vsaka od občin pa ima vsaj eno prostovoljno gasilsko enoto.

Le 14 gasilskih brigad je profesionalnih (VI. ali VII. kategorije)¹ (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Enotne organizacijske strukture za slovensko poklicno gasilstvo ne poznamo, zato se je potrebno osredotočiti na posamezne lokalne skupnosti. Meni najbližja je v Kranju, ki jo bom razložila nekoliko podrobneje.

5.3.1 Gasilsko reševalna služba Kranj

V mestni občini Kranj je bila Javna gasilska služba ustanovljena 4. 4. 2002. Ustanovili so jo na podlagi Zakona o gasilstvu (UL RS št. 71/93), Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (UL RS št. 64/94) ter sklepa o določitvi in organiziranju enot za opravljanje Javne gasilske službe v Mestni občini Kranj (Artač 2010a).

Javno gasilsko službo sestavljajo Gasilsko-reševalna služba Kranj, 16 prostovoljnih gasilskih društev, združenih v Gasilski zvezi mestne občine Kranj, in enote CZ mestne občine Kranj (Artač 2010a).

Poveljnik gasilskega poveljstva MO Kranj (vodja Javne gasilske službe) je poveljnik gasilske operative v Gasilsko-reševalni službi, poleg njega pa Gasilsko poveljstvo MO Kranj sestavljajo še vodje izmen v Gasilsko-reševalni službi Kranj (4), predstavniki Gasilske zveze MO Kranj (3) in poveljnik štaba CZ MO Kranj (Artač 2010a).

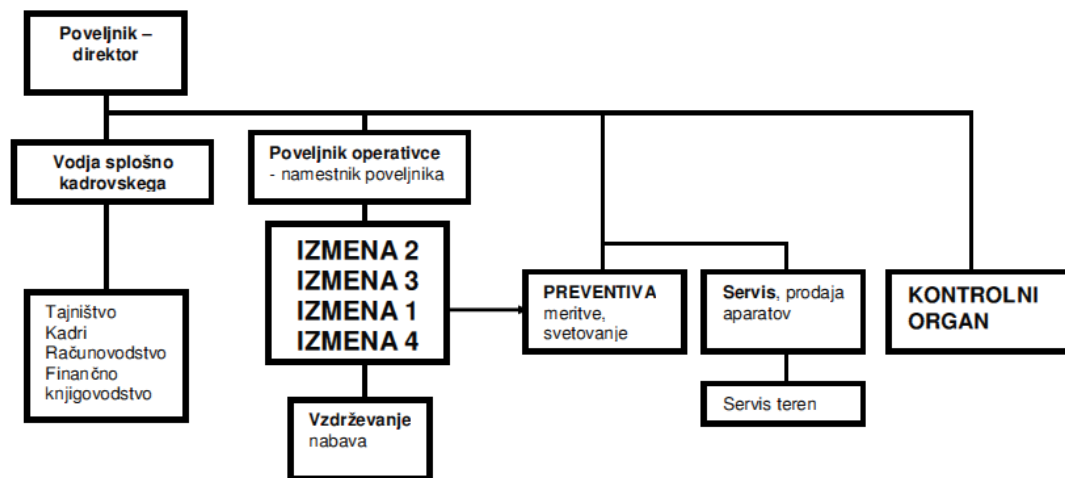
Če se osredotočimo na javni zavod Gasilsko-reševalna služba Mestne občine Kranj, je sestavljen iz strokovnega sveta zavoda, ki ga poleg direktorja sestavljajo poveljnik gasilske operative, vodja preventive in vodje izmen. Glavna naloga strokovnega sveta je poenotenje dela v vseh izmenah, obenem pa priprava strokovnih podlag za delo operative na strokovnem področju v zavodu in izven njega. Delo strokovnega sveta vodi in usklajuje poveljnik gasilske operative (Gasilsko reševalna služba Kranj 2010).

---

¹ Glede na organizacijo, opremo in usposabljanje so gasilske brigade razporejene v sedem kategorij: I., II. in III. kategorijo sestavljajo prostovoljne gasilske enote, IV. in V. kategorija so prostovoljne gasilske enote s poklicnim jedrom, VI. kategorija so profesionalne ali prostovoljne gasilske enote s profesionalnim jedrom, VII. kategorijo pa sestavljajo profesionalne gasilske enote. Gasilske enote morajo za določeno kategorijo izpolnjevati tudi številčnost: I. kategorija minimalno 15 gasilcev, II. kategorija minimalno 23 gasilcev, III. kategorija minimalno 32 gasilcev, IV. kategorija minimalno 54 gasilcev, V. kategorija minimalno 56 gasilcev, VI. kategorija minimalno 42 gasilcev (ali 42 prostovoljnih in 28 profesionalnih gasilcev), za VII. kategorijo pa velja posebna študija za posamezna področja.

Vsako od štirih operativnih izmen vodi vodja izmene, sestavljena pa je iz 9 gasilcev. Zaradi specifičnosti zahtev posameznih vrst posredovanj in nalog v okviru zavoda so v vsaki izmeni gasilci, ki so zadolženi za posamezne specialnosti: avtomehaniki, potapljači, specialisti za vravno tehniko, serviserji dihalnih aparatov in tlačnih posod ... Vzdrževanje strojev in naprav sicer poteka pod vodstvom vodje vzdrževanja, ki mu pomagajo štirje mehaniki posameznih izmen (Gasilsko reševalna služba Kranj 2010).

Diagram 5.2: Predstavitev GRS Kranj

Vir: Artač (2010b).

Organiziranost v javnem zavodu je določena s statutom in pravilnikom o notranji organizaciji in sistematizaciji. Ta dva dokumenta določata naslednjo organizacijsko strukturo:

- vodstvo zavoda s finančno-kadrovsko službo,
- operativa,
- preventiva in servis RGA,
- neodvisen kontrolni organ v skladu z ISO 17020 (Artač 2010b).

Glavno vejo predstavlja operativno področje, v katerem delujejo izključno ustrezno izobraženi gasilci. Delo poteka v štirih izmenah, kar zagotavlja neprekinjeno pripravljenost. V vsaki ekipi je poleg vodje in njegovega namestnika še sedem do osem gasilcev (Artač 2010b).

Drugo področje je preventiva. Na tem področju je neposredno zaposlen le vodja, določene naloge preventive pa izvajajo tudi operativni gasilci. V gasilsko preventivo spadajo priprava požarnih redov, izdaja in izračun ocen ogroženosti, usposabljanje zaposlenih na požarnem področju, vodenje ogledov gasilske tehnike in delovanja gasilcev ter organiziranje evakuacij v javnih ustanovah in delovnih organizacijah. Preventiva ima tudi nadzorno nalogo, in sicer nadzira delo servisa in nadzoruje kontrolni organ (Artač 2010b).

Poleg preventive v drugo vejo spada tudi servis gasilnih aparatov (RGA). Ta v zavodu deluje predvsem zaradi možnosti pridobivanja dodatnih finančnih sredstev. Servis RGA sicer zajema tri glavna področja, in sicer maloprodajo gasilske opreme, servis in vzdrževanje gasilnikov in gasilske opreme ter meritve hidrantnih omrežij (Artač 2010b).

Znotraj servisa najdemo še neodvisen kontrolni organ – kot tretjo vejo v organizacijski strukturi, ki ga vodi tehnični vodja (Artač 2010b).

Četrto delovno področje v javnem zavodu Gasilsko-reševalna služba Kranj predstavljata vodstvo in skupne službe (Artač 2010b).

Naloge slovenskih gasilcev

Naloge poklicnih in tudi prostovoljnih gasilcev v Sloveniji zajemajo gašenje požarov, tehnično reševanje, tehnično pomoč, reševanje ljudi, reševanje živali, zaščito pred nevarnimi snovmi in druge naloge (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Ambulantna služba v Sloveniji ni del gasilske službe (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Operativne naloge niso profitna aktivnost, kar je zapisano v Zakonu o gasilstvu (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

5.4 Financiranje slovenskega gasilstva

Sistem financiranja gasilstva v Sloveniji, ki spada v sistem zaščite in reševanja, opredeljuje Zakon o varstvu pred požarom; zanj je pristojna občina. Za občine pa

nekega zavezujočega merila, koliko je potrebno nameniti za požarno varnost ali za celotno dejavnost zaščite in reševanja, ni (Torkar 2009).

Zakon o gasilstvu določa, da se dejavnosti gasilstva financirajo iz proračuna Republike Slovenije in lokalne skupnosti, iz sredstev zavarovalnicam podjetij, iz dohodkov iz lastnih delavnosti in prispevkov, daril in volil fizičnih in pravnih oseb (Zakon o gasilstvu 1993).

Gasilska služba je delno financirana tudi iz požarnega fonda, ki se polni iz taks gasilskega zavarovanja (5 % od gasilskega zavarovanja) (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Slovenske občine za zaščito in reševanje (ne le za gasilsko službo, pač pa tudi za kinologe, civilno zaščito ...) namenjajo od 1 % do 3 % letnega proračuna (Career of professional fire fighters in Europe 2009).

Lokalne skupnosti so v letih 2004–2007 za požarno varnost namenile naslednja sredstva:

Tabela 5.1: Občinski proračuni za gasilstvo in požarno varnost

Leto	Tekoči transferji	Investicijski transferji	Skupaj
2004	17.991.725	6.705.287	24.697.012
2005	19.270.097	8.166.592	27.436.688
2006	20.927.721	11.613.600	32.541.320
2007	23.612.154	14.262.590	37.876.751

Vir: Torkar (2009).

V teh sredstvih je vključenih tudi 70% požarne takse, ki jo država mesečno nakazuje lokalnim skupnostim. Ta sredstva se morajo namensko porabiti le za investicije v vozila in opremo (Torkar 2009).

Sredstva požarne takse se na podlagi zakona in sklepov vlade razdeli med lokalne skupnosti in za naloge širšega družbenega pomena v razmerju 70% : 30%. Merila za delitev predpiše vlada RS (Torkar 2009).

Tabela 5.2 Pritok požarne takse

Leto	Pritok	Lokalne skupnosti	Širši pomen
2004	4.874.532	3.412.173	1.462.360
2005	5.575.576	3.902.903	1.672.673
2006	5.385.872	3.770.110	1.615.762
2007	6.204.636	4.343.246	1.861.390

Vir: Torkar (2009).

Sredstva širšega pomena so namenjena nakupu ali sofinanciranju opreme za gasilske enote in vozil, za usposabljanje, raziskovalno delo (Torkar 2009).

Poleg teh sredstev se slovensko gasilstvo financira še iz proračuna RS.

Tabela 5.3: Pregled sredstev proračuna URSZR za gasilstvo

Namen porabe sredstev	2004	2005	2006	2007
Finančna sredstva, namenjena gasilskim enotam širšega pomena	2.200.067,18	2.023.866,24	2.295.109,33	2.242.800,00
Finančna sredstva za sofinanciranje nakupa gasilskih vozil in opreme	1.251.877,82	1.301.952,93	1.418.794,86	1.500.000,00
Finančna sredstva, namenjena delovanju GZS	249.257,22	399.766,32	403.021,20	414.036,00
Finančna sredstva, namenjena sofinanciranju nakupa gasilskih vozil in opreme društvom, ki praznujejo visoke obletnice	21.532,30	31.964,61	43.273,24	42.000,00
Finančna sredstva, namenjena izenačevanju operativne pripravljenosti gasilskih enot	136.454,68	252.670,67	223.284,93	327.500,00
Finančna sredstva, namenjena delovanju ZSPG	Ni bilo sofinanciranja	Ni bilo sofinanciranja	25.872,14	31.625,00
SKUPAJ	3.859.189,20	4.010.220,77	4.409.355,70	4.557.961,00

Vir: Torkar (2009).

Tabela 5.4: Skupna javna sredstva, namenjena gasilstvu

	2004	2005	2006	2007
Sredstva v EUR	30.018.561	33.119.582	38.566.438	44.296.102
Stopnja rasti	100	110,33	128,48	147,56

Vir: Torkar (2009).

To so javna sredstva, namenjena gasilstvu, medtem ko je ostala sredstva (prostovoljne prispevke, darila, donacije ...) težko oceniti.

6 PRIMERJALNA ANALIZA

6.1 Primerjava zgodovinskega razvoja

Za Nemčijo in Slovenijo najdemo podatke, da sta bili prvi organizirani gasilski enoti prostovoljni, medtem ko je bila na Češkem po zapisih prva organizirana enota poklicna. Na današnjem ozemlju Češke, ki je takrat pripadala habsburški monarhiji, je bila organizirana sicer povsem prva prostovoljna gasilska enota. Sicer pa je enako kot v Sloveniji in Nemčiji do konca druge svetovne vojne glavno vlogo tudi na Češkem igralo prostovoljno gasilstvo; poklicno je bilo organizirano le v največjih mestih.

Gasilska služba je v vseh državah predstavljala častno službo, ki je bila neplačana.

Čeprav sta bili Slovenija in Češka v času Avstro-Ogrske v skupni državi, se to pri razvoju gasilstva ni veliko poznalo. Z razvojem in s tehnološkim napredkom se je razvijalo tudi gasilstvo, toda v Sloveniji je organizirano gasilstvo prvič razpadlo leta 1919, drugič pa leta 1942, kar pomeni, da vojna na gasilstvo ni imela pozitivnega vpliva. Drugače pa lahko rečemo za Češko, ta je kopirala zakone od posameznih držav Avstro-Ogrske, ki so gasilstvo krepili. Ti akti so omogočali prenos odgovornosti na prostovoljne gasilske enote, saj so bile poklicen organizirane le v zares velikih mestih. Kasneje, med drugo svetovno vojno, je Češka izdala prevod nemškega zakona, ki je gasilsko organizacijo organiziral povsem vojaško. Enako se je v drugi svetovni vojni dogajalo tudi z Nemčijo. 23. 11. 1938 je v veljavo stopil Zakon o gasilstvu, ki je veljal za celoten nemški rajh. Prav zaradi tega sta bili nemška in tudi češka gasilska organizacija organizirani vojaško. Zaradi teh reform je bilo v obeh državah tretjega rajha organizirano tudi tako imenovano policijsko gasilstvo – v Nemčiji je bilo poimenovano policijska gasilska četa, na Češkem pa požarna policija.

Gasilstvo je bilo že od nekdanj domena odraslih moških, toda v drugi svetovni vojni so bili praktično vsi sposobni moški vpoklicani v vojsko in na gasilskem področju je prišlo po pomanjkanja kadra. Ker pa je imela gasilska služba velik pomen in se je med vojno ni dalo kar ukiniti, so v nemške gasilske enote v času vojne smeli vstopiti mladina in ženske. Problem je bil po vojni, a so redki preživeli nemški gasilci s pomočjo okupatorja ponovno vzpostavili gasilstvo, po denarni reformi pa so lahko obnovili tudi opremo.

Češko gasilstvo se je po vojni razvijalo po zgledih iz Nemčije, glavno reorganizacijo pa so Čehi doživeli z novim Zakonom o državni gasilski inšpekciji in varstvu pred požarom leta 1953. Leta 1958 se je gasilstvo na Češkem z novim Zakonom o varstvu pred požarom začelo decentralizirati in v nadaljnjih letih so iskali poskuse za ponovno vzpostavitev trdnega sistema.

Slovensko gasilstvo je leta 1942 razpadlo, ponovno pa se je vzpostavilo šele leta 1949 s sprejetjem Zakon o gasilskih društvih in z ustanovnim kongresom Gasilske zveze Slovenije. S tem zakonom so bila gasilska društva in zveze skoraj popolnoma samostojne. Sicer je bilo pred prvo svetovno vojno, med njo in po njej oziroma do svojega razpada leta 1942 slovensko gasilstvo pod politično taktirko. V začetku sta se znotraj gasilske organizacije borila demokratski in krščanski politični tabor, kasneje pa je največje apetite kazala Slovenska ljudska stranka, ki je gasilstvo preoblikovala v strankarsko paravojaško organizacijo z izrazitim nacionalističnim predznakom. Po napadu na Jugoslavijo leta 1941 pa je posledično prenehala delovati tudi gasilska organizacija.

Po drugi svetovni vojni je v vseh treh državah gasilstvo naprej delovalo pod okriljem ministrstva za notranje zadeve, kar se je do danes obdržalo v Nemčiji in na Češkem, medtem ko v Sloveniji od leta 1991, od osamosvojitve, spada pod ministrstvo za obrambo.

Po drugi svetovni vojni in po vzpostavitvi reda v svetu je v vsaki državi prišlo do pomembnega dogodka, ki predstavlja mejnik, od katerega se je začel vzpon gasilstva. Za Češko je ta mejnik leto 1969, ko je bila ustanovljena prva gasilska šola. Češki gasilci so poleg gašenja povzeli tudi druge naloge tehničnega reševanja in danes so na Češkem gasilsko-reševalne enote, ki igrajo glavno vlogo pri pripravi izrednega stanja, pa naj gre za grožnjo terorizma, nesreče ali naravne nesreče. Gasilsko-reševalna služba Republike

Češke je hrbtenica integriranega reševalnega sistema v državi. V Nemčiji oziroma v DDR je bil leta 1956 razglašen prvi Zakon o varstvu pred požarom, ki je jasno opredelil in razdelil gasilsko organizacijo, leta 1974 pa je bil izdan nov zakon, Zakon o varstvu pred požarom v DDR, ki je na novo opredelil gasilstvo in opis nalog gasilcev. Tudi v Nemčiji danes poklicne gasilske enote igrajo veliko vlogo ne samo na področju gašenja požarov, pač pa tudi na vseh ostalih področjih reševanja. Nekatere poklicne enote imajo tudi integrirane reševalne enote z rešilnimi vozili, druga imajo le za to usposobljeno osebje. Mejniki za razvoj slovenskega gasilstva pa je, kot sem že omenila, leto 1949 s sprejetjem Zakona o gasilskih društvih in z ustanovnim kongresom Gasilske zveze Slovenije.

Od ustanovnega kongresa dalje se je vse do danes gasilstvo razvijalo v luči takratnih idej in se kasneje razdelilo na poklicno in prostovoljno. Za razliko od Nemčije in Češke pa slovenske poklicne gasilske enote nimajo, kljub temu da imajo poleg gašenja v svoji »ponudbi« tudi celo paleto različnih vrst reševanja in posredovanja, ambulantne službe oziroma integriranega sistema gašenja in reševanja.

Tabela 6.1: Primerjava zgodovinskega razvoja

	Češka	Nemčija	Slovenija
Leto ustanovitve prve gasilske enote	1853	1811	1870
Vrsta prve gasilske enote	Poklicna	Prostovoljna	Prostovoljna
Dogajanje med obema vojnama	Gasilstvo organizirano vojaško	Gasilstvo organizirano vojaško	Gasilstvo slabi in razpada
2. svetovna vojna	Večina sposobnih moških je bila vpoklicana – slabitev gasilstva	Večina sposobnih moških je bila vpoklicana - lahko so sodelovale ženske in otroci	Večina sposobnih moških je bila vpoklicana – slabitev gasilstva
Obdobje po 2. svetovni vojni	Gasilstvo pod okriljem MNZ	Gasilstvo pod okriljem MNZ	Gasilstvo pod okriljem MNZ
Pomemben mejnik za vzpon gasilstva	1969 - ustanovljena prva gasilska šola	1956 razglašen prvi Zakon o varstvu pred požarom	1949 sprejet Zakon o gasilskih društvih in ustanovni kongres Gasilske zveze Slovenije

<p>Gasilska služba danes</p>	<p>- poleg gašenja povzeli tudi druge naloge tehničnega reševanja - igrajo glavno vlogo pri pripravi izrednega stanja, pa naj gre za grožnjo terorizma, nesreče ali naravne nesreče - gasilsko-reševalna služba Republike Češke je hrbtenica integriranega reševalnega sistema v državi</p>	<p>- poklicne gasilske enote igrajo veliko vlogo ne samo na področju gašenja požarov, pač pa tudi na vseh ostalih področjih reševanja. - nekatere poklicne enote imajo tudi integrirane reševalne enote z rešilnimi vozili, druga imajo le za to usposobljeno osebje</p>	<p>- poklicne gasilske enote, kljub temu, da imajo poleg gašenja v svoji »ponudbi« tudi celo paleto različnih vrst reševanja in posredovanja, nimajo ambulantne službe oziroma integriranega sistema gašenja in reševanja</p>
------------------------------	---	--	---

6.2 Primerjava pravne podlage

Vse tri države imajo neki temeljni dokument, ki ureja gasilstvo kot celoto. Češka in Slovenija sta glede tega precej primerljivi, medtem ko v Nemčiji ne moremo govoriti o »nemškem gasilstvu«. Nemčija je namreč zaradi razdelitve na dežele posebna država. Vsaka dežela ima svoje zakonodajno telo in posledično svoje zakone, ki urejajo posamezna področja.

Temeljni dokument češkega gasilstva je že star, saj je bil izdan leta 1985, a ni zastarel, saj je bil od izida pa do danes velikokrat spremenjen in dopolnjen, zato danes gasilstvo odraža njegovo vsebino. Ta dokument je Zakon o varstvu pred požarom v Republiki Češki. Zakon opredeljuje ministrstvo za notranje zadeve in druge državne organe na področju protipožarne zaščite, zajema člane uprave in lokalnih oblasti na tem področju, gasilske enote, sodelovanje na področju požarne zaščite, kazni za neupoštevanje požarne varnosti in določa odškodnine.

Češka ima poleg tega zakona še kup drugih zakonov in podzakonskih aktov, ki natančneje določajo posamezna področja in na podlagi katerih ima češko gasilstvo danes tako močno gasilsko organizacijo.

Nemčija je razdeljena na dežele s svojimi zakonodajnimi telesi, da pa se zakonodaja od dežele do dežele vseeno ne bi preveč razlikovala, ima država zbor šestnajstih ministrov, ki je sprejel dva akta na ravni federacije, in sicer Splošne predpise o priključitvi službi, usposabljanju in profesionalni karieri ter Splošne predpise o preventivnih aktivnostih. Ta dva akta določata pogoje, ki morajo biti izpolnjeni v vseh deželah in jih morajo spoštovati.

Naprej vsaka posamezna dežela, ki je praktično urejena kot država z vsemi potrebnimi telesi, zase sprejema zakone in podzakonske akte. V diplomski nalogi sem se odločila za obravnavanje dežele Severno Porenje-Vestfalija, zato si pogledajmo zakonodajo te dežele. V njej temeljni dokument, ki ureja gasilstvo, predstavlja Zakon o varstvu pred požarom in nudenju pomoči (FSHG). Zakon je bil sprejet 10. 2. 1998, zadnjič pa je bil dopolnjen 11. 12. 2007. Zakon ureja naloge in njihove nosilce, preventivne ukrepe za varstvo pred požarom, opredeljuje gasilske enote, zveze in sodelovanje z reševalno službo ter način sodelovanja z zasebnimi reševalnimi organizacijami, opredeljuje GVG-naprave in pripravljalne ukrepe, predpisuje izvajanje obrambnih ukrepov, določa nadzor nad gasilsko službo, pravice in dolžnosti prebivalcev in stroške gasilske službe.

Slovensko poklicno gasilstvo pa urejajo naslednji zakoni: Zakon o gasilstvu, Zakon o varstvu pred požarom ter Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami na področju gasilstva ureja gasilsko službo, ki jo izvajajo gasilske enote v skladu s protipožarno zakonodajo. Zakon o varstvu pred požarom je zakon o preventivi, ki pa nima pretiranega vpliva na samo gasilstvo, saj v Sloveniji odgovornost za požarno preventivo in njen nadzor nosi inšpektorat Republike Slovenije za zaščito pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki je sestavni del ministrstva za obrambo. To sicer ne pomeni, da gasilci niso del preventive in ne skrbijo zanjo, pomeni le, da niso nosilci in organizatorji teh nalog, ki pa jih sicer opravljajo. Področje preventive poleg tega zakona ureja še cela vrsta pravilnikov.

Temeljni dokument, Zakon o gasilstvu, pa ureja naloge, organizacijo in status gasilstva.

Tabela 6.2: Primerjava obsega določil temeljnih dokumentov vseh treh držav

	Češki Zakon o varstvu pred požarom	Zakon o varstvu pred požarom in nudenju pomoči v deželi Severno Porenje-Vestfalija	Slovenski Zakon o gasilstvu
Organi na državni in lokalni ravni	+		
Opredelitev gasilskih enot	+	+	+
Sodelovanje na področju požarne varnosti	+		
Kazni za neupoštevanje požarne varnosti	+		+
Odškodnine	+		
Naloge in njihovi nosilci		+	+
Preventivni, pripravljalni in obrambni ukrepi		+	
Sodelovanje z reševalno službo/zasebnimi reševalnimi organizacijami		+	
Nadzor		+	
Pravice in dolžnosti prebivalcev		+	
Stroški in financiranje		+	+
Izobraževanje			+
Intervencije			+

6.3 Primerjava organizacijskih struktur

Organizacijsko se gasilstvo treh obravnavanih držav kar precej razlikuje. Češko in nemško gasilstvo spadata pod ministrstvo za notranje zadeve, čeprav se že tu pokažejo določene razlike. V Nemčiji namreč vsaka zvezna dežela sama postavlja pravila v zvezi z gasilstvom in tako določa tudi organizacijsko strukturo. Slovensko gasilstvo pa za razliko od ostalih dveh držav deluje pod okriljem ministrstva za obrambo.

Gasilsko-reševalno službo Republike Češke vodi višji inšpektor, ki je neposredno odgovoren ministru za notranje zadeve. Ta inšpektor tudi poda predloge za vodjo gasilcev, ki ga nato imenuje župan mesta. V Nemčiji je vrhovni poveljnik gasilsko-reševalne službe posamezne dežele notranji minister te dežele, sicer pa se gasilske enote

organizirajo na lokalni ravni, in sicer kot javni zavodi. V Sloveniji o vrhovnem poveljniku poklicnih gasilcev ne moremo govoriti. Pri nas je tako kot na Češkem poklicna gasilska in reševalna služba organizirana na lokalni ravni, na kateri je za požarno varnost odgovoren župan. Če pride do nesreče večje razsežnosti, gasilcem poveljuje poveljnik slovenske civilne zaščite. Sicer pa je poveljnik operative običajno poveljnik gasilskega poveljstva posamezne gasilsko-reševalne službe.

Gasilsko-reševalna služba Republike Češke je na državni ravni organizacijsko strukturirana tako: glavni je generalni direktor češke gasilsko-reševalne službe. Takoj pod njim sta oddelek za notranji nadzor ter srednja strokovna gasilska šola in strokovna gimnazija za požarno zaščito. Generalnemu direktorju so nato podrejeni: delegat DG za IRS in operativno vodstvo, delegat DG za preventivo in pripravljenost civilistov za primer nevarnosti, delegat DG za ekonomijo in pisarna generalnega direktorja, vsak od teh delegatov pa ima podrejene številne oddelke. Poleg teh delegatov so podrejene še združene enote FRS Češke za posredovanje v sili in regionalni FRS. V ta sistem pa spadajo tudi samostojne enote, in sicer generalni direktorat, regionalni direktorat FRS, šole, izobraževalne, tehnične in specialistične ustanove ter enote za posredovanje v sili. Nemške gasilsko-reševalne službe na ta način ne moremo obravnavati. Vse, kar je skupno nemškemu gasilstvu, je nemška gasilska zveza, ki jo tvorijo gasilske zveze 16 zveznih dežel in zvezne skupine poklicnih gasilcev, industrijskih gasilcev, zvezno združenje poklicnih gasilcev stacionarnih oboroženih sil in združenje zveznih gasilcev. Poleg tega pa je deželam skupno še zasedanje notranjih ministrov z namenom usklajevanja sistema gasilsko-reševalnih služb. Slovensko gasilstvo na državni ravni pa je v splošnem razdeljeno na prostovoljno in poklicno. Nad prostovoljnim gasilstvom bdi Gasilska zveza Slovenije. Poklicni gasilci se združujejo v Združenje slovenskih poklicnih gasilcev, sicer pa so organizirani v javnih zavodih. Združenje slovenskih poklicnih gasilcev je sestavljeno iz občnega zbora kot najvišjega organa, upravnega odbora, nadzornega odbora in častnega razsodišča (Združenje slovenskih poklicnih gasilcev 2011).

Vsaka okrožna gasilska in reševalna služba na Češkem je sestavljena iz največ šestih oddelkov, in sicer iz nadzornega oddelka, intervencijskega oddelka, oddelka za tehnično podporo, finančnega oddelka in iz notranje uprave. Kot šesti oddelek se predstavlja še center za obveščanje, ki pa je običajno samostojen. Nemške poklicne gasilske enote so – kot rečeno – organizirane na nivoju zveznih dežel. Običajno so enako kot češke enote

organizirane v šest oddelkov, ki se imenujejo kar s številko, in sicer oddelek 10 predstavlja administracijo, oddelek 20 osebje, oddelek 30 tehnično službo, oddelek 40 preventivo, oddelek 60 reševalno službo in oddelek 70 regionalno mestno centralo. Slovenske poklicne gasilske enote so organizirane kot javni zavodi. Organizacijsko je torej vodja direktor javnega zavoda, ki mu pomagata vodja splošno-kadrovskega oddelka in poveljnik operative. Sicer pa organizacijo predpisujeta statut in pravilnik o notranji organizaciji in sistematizaciji, ki na primer v kranjski gasilsko-reševalni službi določa naslednjo organiziranost: vodstvo zavoda s finančno-kadrovsko službo, operativa, preventiva in servis RGA ter neodvisen kontrolni organ v skladu z ISO 17020.

Češko gasilstvo je razdeljeno na 14 regionalnih gasilskih divizij, in sicer: Praga, Centralna Češka, Južna Češka, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Vysočina, Južna Moravska, Olomouc, Moravsko-Šlezjska in Zlín. Te regionalne divizije so odgovorne za organizacijo gasilstva znotraj regije in se delijo na okrajne divizije, znotraj divizij pa še na posamezne gasilske postaje. Poklicne gasilske enote na Češkem so leta 2008 predstavljale 67,8 % vseh moči. 24,9 % so predstavljale prostovoljne gasilske enote, ostalo pa prostovoljne in poklicne tovarniške enote ter vojaške gasilske enote, ki so odgovorne za vojaško opremo. Okrožja so kategorizirana glede na stopnjo tveganja (Wikipedia 2011b).

Nemčija je sestavljena iz zveznih dežel, od katerih je vsaka sama odgovorna za svoje gasilstvo. Začne se torej na ravni dežel, ki jih je v Nemčiji 16. Vsaka od posameznih dežel ima svoje pravne predpise, ki opredeljujejo gasilstvo, v splošnem pa za vse velja, da je potrebno poklicno gasilsko enoto ustanoviti glede na število prebivalcev (meja je 100.000) ali glede na status (npr. okrožno mesto). Seveda pa je tudi kar nekaj mest, ki ne presegajo mejo števila prebivalcev in zakonsko niso obvezana, da morajo ustanoviti svojo poklicno gasilsko enoto, pa to vseeno storijo.

V letu 2007 je bilo med nemškimi gasilci številčno stanje naslednje: aktivnih gasilcev brez gasilske mladine je bilo 1,1 milijona, od tega približno 96 % prostovoljnih gasilcev. Od vseh skupaj je bilo 7 % žensk. Gasilsko mladino je sestavljalo približno 250.000 mladih (Wikipedia 2009b).

Slovensko poklicno gasilstvo sestavlja 13 poklicnih enot, ki so jih kot javni zavod ustanovile občine Ajdovščina, Celje, Jesenice, Koper, Kranj, Krško, Ljubljana, Maribor,

Nova Gorica, Novo mesto, Ravne na Koroškem, Sežana in Trbovlje. Poleg teh obstajata še dve industrijski poklicni enoti s statusom javne gasilske službe. V javnih gasilskih zavodih je zaposlenih približno 630 ljudi, od tega je okoli 570 gasilcev, ostali pa opravljajo servisno službo in administrativno-tehnične naloge. Večina javnih poklicnih zavodov ima podpisane tudi sporazume s sosednjimi občinami. Take primere najdemo predvsem pri poklicnih gasilskih enotah, ko se je občina, ki je bila ustanoviteljica gasilske enote, razdrobila na več majhnih občin (Torkar 2009).

Tabela 6.3: Primerjava organizacijskih struktur

	Češka	Nemčija	Slovenija
Ministrstvo, kamor spada gasilstvo	Ministrstvo za notranje zadeve	Ministrstvo za notranje zadeve	Ministrstvo za obrambo
Vodja gasilske službe	Višji inšpektor, direktno odgovoren ministru za obrambo	Notranji minister posamezne dežele	Župan
Krovna organizacija	Gasilsko-reševalna služba Republike Češke	Nemška gasilska zveza	Gasilska zveza Slovenije in Združenje slovenskih poklicnih gasilcev
Operativna razdelitev	14 regionalnih gasilskih divizij, te se delijo na okrajne divizije in te naprej na posamezne gasilske postaje	16 zveznih dežel, naprej ureja gasilstvo vsaka zase	13 poklicnih enot (javni zavodi) in dve industrijski poklicni enoti s statusom javne gasilske službe (sicer je Slovenija razdeljena na 38 operativnih področij)

6.4 Primerjava financiranja

Gasilsko-reševalna služba Republike Češke se financira delno iz državnega, delno pa iz občinskega proračuna. Gasilski izdatki se iz leta v leto zaradi porasti intervencij povečujejo, zato se mora povečevati tudi finančni priliv. Sicer gasilska služba na Češkem predstavlja okrog 0,2 % BDP-ja, deležna pa je približno 0,6% državnih proračunskih izdatkov. Mestne uprave pa kot neposredno subvencijo gasilcem namenjajo približno 41 milijonov evrov. Letni strošek gasilsko-reševalne službe na prebivalca znaša približno 13 evrov.

Nemško gasilstvo se financira iz deželnega in iz občinskega proračuna. Iz deželnega proračuna sicer dobijo približno 4 % celotnega prihodka (te 4 % predstavlja gasilski davek, ki ga dežele določijo občinam), ostalih 96 % financirajo občine. Skupni letni stroški nemške gasilske službe znašajo približno 1,2 milijard evra, medtem ko so letni stroški gasilske preventive Zvezne republike Nemčije neznani. Letni strošek gasilstva na prebivalca znaša približno 15 evrov.

Slovenska gasilsko-reševalna služba se enako kot Češka financira delno iz državnega, delno pa iz občinskega proračuna. Poleg tega pa se gasilstvo financira še iz sredstev zavarovalnicam podjetij, iz dohodkov iz lastnih dejavnosti ter prispevkov ter daril in volil fizičnih in pravnih oseb. Ob vsem tem obstaja še požarni fond, ki se polni iz taks gasilskega zavarovanja in je prav tako namenjen financiranju gasilstva v Sloveniji. Skupni letni stroški slovenske gasilske službe znašajo približno 16.670.000 evrov. Letni strošek gasilstva na prebivalca znaša približno 8 evrov.

Tabela 6.4: Primerjava virov financiranja in stroškov gasilskih služb

	Češka	Nemčija	Slovenija
Vir financiranja	Državni in občinski proračun	Deželni (4%) in občinski (96%) proračun	Državni in občinski proračun, sredstva zavarovalnicam podjetij, dohodki iz lastne dejavnosti, prispevki, darila in volila fizičnih in pravnih oseb, požarni fond
% državnih proračunskih sredstev za gasilstvo	0,6% (okrog 371.000.000 €) (skupna gasilsko-reševalna služba)	Ni podatka	1-3% (skupaj za civilno zaščito, kinologe, gasilce,...) (98.000.000-294.000.000 eur)
Skupni letni strošek gasilsko reševalne službe (približni)	132.600.000 eur	1.200.000.000 eur	16.670.000 eur
Letni strošek gasilsko-reševalne službe na prebivalca	13 eur	15 eur	8 eur

6.5 Primerjalna analiza kariere poklicnega gasilca

Tabela 6.5: Primerjava kariere poklicnega gasilca

	Češka	Nemčija	Slovenija
Kdo je odgovoren za postavljanje pravil javne gasilske službe?	Deželna uprava Nacionalna uprava	Regionalna uprava	Lokalna uprava Nacionalna uprava
Ali sme gasilsko brigado, posebej operativni del, ustanoviti zasebno podjetje?	Ne	Ne	Ne
Kdo zagotavlja večino finančnih sredstev za delovanje gasilske službe?	Lokalna uprava Deželna uprava Nacionalna uprava Drugi	Lokalna uprava Priložnostno provincialni nivo (regionalna uprava)	Lokalna uprava
Katere aktivnosti izvaja gasilska služba?	Gasilska preventiva Požarna inšpekcija Preiskovanje nesreč z nevarnimi snovmi Reševanje pri prometnih nesrečah Reševanje iz vode Gorsko reševanje in reševanje iz jam Poveljstvo in nadzor Posredovanje pri okoljskih nesrečah Posredovanje pri radioloških nesrečah	Gasilska preventiva Požarna inšpekcija Nujen sanitarni prevoz Pomoč pri nesrečah z nevarnimi snovmi Reševanje pri prometnih nesrečah Reševanje iz vode Poveljstvo in nadzor Posredovanje pri okoljskih nesrečah Posredovanje pri radioloških nesrečah Gašenje požarov	Gasilska preventiva Pomoč pri nesrečah z nevarnimi snovmi Reševanje pri prometnih nesrečah Reševanje iz vode Poveljstvo in nadzor Posredovanje pri okoljskih nesrečah Posredovanje pri radioloških nesrečah Posredovanje pri nesrečah v morju Gašenje požarov Drugo

	Česka	Nemčija	Slovenija
Ali so običajni gasilci vključeni tudi v gasilsko preventivo?	Ne	Ne	Da, pri vzdrževanju gasilske tehnične opreme Da, pri poučevanju
Ali lahko gasilsko preventivo izvaja zasebno podjetje?	Ne	Da	Da
Ali znotraj gasilske organizacije obstaja še katero osebje, poleg gasilcev, ki se ga ima za gasilsko osebje?	Operater v kontrolni sobi (telefonist) Mehaniki Servisno osebje Drugi	Operater v kontrolni sobi (telefonist) Mehaniki Servisno osebje Zdravniki za medicinsko reševanje	Operater v kontrolni sobi (telefonist) Mehaniki Servisno osebje Drugi (računovodja)
Kako dolga je operativna izmena v poklicni gasilski enoti?	24 ur	24 ur	12 ur
Vzorec izmene operativnega gasilca	1 delovni dan, 2 dni prosto (1 delovni dan pomeni 18 ur + 6 plačanih ur za dežurstvo na gasilski postaji) – 3 ekipe	24 ur dela, 48 ur prosto ali 24 ur dela, 24 ur prosto	12 ur dela, 24 ur prosto, 12 ur nočno delo, 48 ur prosto
Kriterij za določanje lokacije gasilske postaje	Število prebivalcev Čas prihoda do kraja nezgode Predvideno tveganje drugo	Čas prihoda do kraja nezgode	Predvideno tveganje drugo

	Češka	Nemčija	Slovenija
Je čas oddaljenosti izračunan glede na objekte ali glede na območje?	Glede na območje	Glede na območje	Glede na objekte
Je nivo operativnega osebja, vozil in minimalne opreme določen z zakonom?	Da, z Zakonom o gasilstvu in s Pravilnikom ministrstva za notranje zadeve	Ne	Da
Opravljanje katerih nalog gasilcev je določeno z zapisanimi standardnimi postopki?	Delo z dihalnim aparatom Delo z nevarnimi snovmi Delo v radioaktivnem območju Potapljanje Vzpenjanje na visoke stavbe Temeljne funkcije ekipe Druge	Delo z dihalnim aparatom Delo z nevarnimi snovmi Delo na radioaktivnem območju Potapljanje Vzpenjanje na visoke stavbe Druge	Na državni ravni ni predpisanih standardnih postopkov
Obstaja kakšna organizacija/institucija/oddelek, ki se ukvarja z raziskavo in razvojem novih gasilskih tehnik in opreme?	Da. Tehnični inštitut za zaščito pred požarom. Financira ga ministrstvo za notranje zadeve in je zadolžen za raziskave na požarnem področju in za izboljševanje gasilske opreme	Ne	Ne

	Česka	Nemčija	Slovenija
Ali so poklicni gasilci dodatno zavarovani?	Da	Ne	Da
Ali so prostovoljni gasilci dodatno zavarovani?	Da	Da	Da
Pri katerih letih se lahko poklicni gasilec s polnim delovnim časom predvidoma upokoji?	60–65 let	60 let	55 let oziroma 32 let službe
Ali se poklicni gasilec lahko upokoji zaradi nesreče pri delu, ki ga onespobi za delo, in ali mu njegovo zavarovanje to omogoča?	Da	Da	Da (v primeru 100-odstotne invalidnosti)
Če se poklicni gasilec lahko upokoji zaradi nesreče pri delu, ali finančno varnost (pokojnino) jamči služba?	Da	Odvisno od števila let v službi, plačano je nad 70 %	Ne, v tem primeru to določa splošni pokojninski sistem
Ali je možnost predčasne upokojitve odvisna od stopnje nezmožnosti za delo?	Da. Minimalna stopnja je odvisna od tega, kakšno delo je oseba opravljala in kakšna je nesposobnost glede na zdravniško poročilo.	Da	Da

	Češka	Nemčija	Slovenija
Ali je v primeru predčasne upokojitve višina pokojnine odvisna od stopnje nezmožnosti za delo?	Da	Ne	Ne (višina pokojnine je odvisna od št. delovnih let)
Ali za operativne gasilce obstajajo kakšne omejitve glede osebnega izgleda?	Prepovedana brada Omejena dolžina las Prepovedan nakit na glavi Prepovedani prstani Prepovedan drug nakit Splošna varnostna pravila	Prepovedana brada Omejena dolžina las Prepovedan nakit na glavi Prepovedani prstani Prepovedan drug nakit	Omejena dolžina las Splošna varnostna pravila

Vir: FEU (2011a).

6.6 Statistična primerjava delovanja gasilskih enot

Tabela 6.6: Statistična primerjava delovanja gasilskih enot

	Češka	Nemčija	Slovenija
Število javnih gasilskih brigad (vseh tipov, razen letaliških in zasebnih industrijskih)	9.047	28.522	1.311
Število zaposlenih poklicnih gasilcev	9.237	32.793	786
Število industrijskih poklicnih gasilcev	2.292	6.321	177
Število zaposlenih gasilcev s krajšim delovnim časom (pogodbениh)	5.336	0	0
Število ne redno plačanih prostovoljnih gasilcev	43.843 / 0.4% na prebivalca	1.101.797 / 1.3% na prebivalca	113.800 / 5.3% na prebivalca
Razmerje gasilcev na 1000 zaposlenih	5 (od tega 84 % prostovoljnih)	14 (od tega 97,1 % prostovoljnih)	66 (od tega 99,3% prostovoljnih)
Skupni stroški javne gasilske službe	91.845.000 (7% BDP-ja)	Ni podatka	16.670.000 (0.5% BDP-ja)

	Česka	Nemčija	Slovenija
Povprečni delovni čas poklicnega gasilca	1.936 ur/leto + 968 plačanih dežurnih ur na gasilski postaji	50–54 ur/teden v 24-urnih izmenah; 38,5ur/teden v 8-urnem sistemu (2.088 ur/leto)	40 ur/teden (2.088 ur/leto)
Plača poklicnega gasilca na delovno uro	4 € 2 € v času alarmiranja	11 € (gasilec) 22 € (višji rang)	6.25 €
Povprečen odstotek delovnega časa, ki ga gasilec porabi v primeru poziva (vklj. transport do nesreče in nazaj)	15 %	Ni podatka	5–17 % (odvisno od gasilske brigade)
Koliko gasilcev potrebuje gasilska enota v povprečju za pokrivanje delovne izmene	4,25	4,4	4,75
Tipi intervencij odstotkih	Požar (razen gozdni): 28 % Gozdni požar: 2 % Reševanje (promet, gorsko, voda ...): 23 % Zdravniška pomoč 0 % Nevarne snovi	Požar: 23,8 % Tehnična pomoč: 43,8 % Lažni alarm: 20,6 % Drugo: 11,8 %	Požar: 38 % Tehnična pomoč: 21,7 % Lažni alarm: 14,5 % Drugo: 1,1 % Reševanje: 17,1 % Nevarne snovi: 7,7 %

Vir: FEU (2011b).

7 ZAKLJUČEK IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ

Zakaj ravno gasilstvo? Mogoče me ta tema zanima, ker sem bila gasilka že kot otrok, mogoče ker sem še vedno, mogoče ker me je za to navduševal oče, vsekakor pa tudi zato, ker sem že od nekdanj človek akcije, ki ga zanima vse v zvezi z vojsko, s policijo in z gasilci – torej neke vrste zaščita, reševanje, pomoč. Diplomaska naloga bi bila precej dolgočasna in suhoparna, če bi predstavila na primer le slovensko gasilstvo, zato sem izbrala še dve državi, ki tematiko vsekakor popestrita, saj si je težko predstavljati, kaj določeni podatki sploh pomenijo, če ni nečesa, s čimer lahko primerjamo. Zato torej gasilstvo, zato primerjalna analiza.

Gasilstvo je sicer precej širok pojem, čeprav se sama beseda ne sliši zapleteno. Gasilstvo – torej gašenje. Ampak danes je zadeva kompleksnejša. V začetku in v osnovi je bilo gasilstvo res samó gasilstvo, danes pa je vse kaj drugega. Že sam podatek, da gasilci dejansko gasijo le v 20–30 % intervencij, sicer pa se ukvarjajo z marsičim drugim, nam da misliti. Mogoče bi bilo res bolj smiselno za to vrsto poklica uporabiti kakšen drug naziv, a ga zaenkrat ni. Določene enote so se res že preimenoval v gasilsko-reševalne enote, vseeno pa oseb, zaposlenih v teh enotah, ne imenujemo reševalci, ampak so za javnost še vedno gasilci. V Nemčiji so določene bivše gasilske enote postale tudi tehnične reševalne službe, še vedno pa je osebje, ki poleg drugih nalog opravlja naloge gašenja požarov, gasilsko osebje. Tudi na Češkem je že kar dobro razvit sistem sodelovanja gasilcev in medicinske pomoči, vseeno pa so gasilci še vedno gasilci, čeprav z ogromno nalogami. Iz naloge je razvidno, koliko različnih nalog opravljajo tako imenovani gasilci. Neke logične razlage, zakaj jih še vedno kličemo gasilci, res zaenkrat ni, oziroma je edina logična razlaga, da je to ostalo iz preteklosti, ko so bili gasilci »samó« gasilci.

Z nalogo sem predvsem želela preveriti in dokazati podobnosti in razlike poklicnih gasilskih enot držav, ki so se mi za primerjavo zdele najzanimivejše. Glede na nova poznanstva, ki sem jih pridobila med pisanjem te naloge, sem ugotovila, da bi mi z njimi in njihovo pomočjo uspelo napisati vsaj pet diplomskih del, ne le enega, saj je znotraj gasilstva toliko tem, o katerih se dá razpravljati, da se dá v prihodnje to delo še precej razširiti. Tudi nadaljnji razvoj gasilstva kaže na to, da bo pri določenih državah

prišlo do precejšnjih sprememb ne le v pravni ureditvi, temveč tudi znotraj same gasilske organizacije.

7.1 Verifikacija hipotez

Gasilstvo, kot ga poznamo danes, se je razvijalo dolgo časa, praktično vse odkar človek pozna ogenj, torej od začetka človeštva. Organizirano gasilstvo pa se je začelo v starem Egiptu. Od tedaj se je zaradi nastanka strnjenih naselij gasilstvo hitro razvijalo, že zelo zgodaj tudi kot poklicno. Sprva se je razvijalo kot nočna straža, ki je opozarjala na ogenj, kasneje pa kot že pravo gasilstvo. Že v srednjem veku so bile, ravno tako kot danes, občine zadolžene za požarno brambo.

V vseh treh obravnavanih državah se je gasilstvo od 19. stoletja razvijalo intenzivno in vsekakor je ta zgodovinski razvoj postavil pomemben temelj današnjim uspešnim in odlično organiziranim gasilskim enotam. Glede na to, da so se Češka in Slovenija v Avstro-Ogrski, Češka in Nemčija pa pod sovjetsko oblastjo po drugi svetovni vojni skupaj razvijale na vseh področjih, je današnji izgled gasilskih enot vseh treh držav zelo podoben. Politika in politični razvoj sta imela na gasilstvo temeljni vpliv, določen vpliv na razvoj pa je imela tudi tradicija. Skupna politika v določenih obdobjih, ko so se postavljali temelji gasilstvu, so osnovno oblikovali gasilsko organizacijo, kot jo poznamo danes. Skozi zgodovino se je gasilstvo večkrat preoblikovalo, delovanje se je v določenih obdobjih celo prekinilo, a se je vedno ponovno vzpostavljalo, kar gasilstva ni oslabilo, temveč ga je celo krepilo. Zavedanje pomembnosti take organizacije, kot je gasilska, je vsa leta od nastanka omogočila razvoj in trdnost organizacije, predvsem pa današnjo učinkovitost, saj so izkušnje iz preteklosti omogočile napredek in vzpostavitev organizacije, brez katere si danes težko predstavljamo življenje. Gasilstvo je bilo že v osnovi in v samem začetku osnovano kot poklicno in prostovoljno, kar se je ohranilo do danes. Gasilska oprema se je enako kot vsa ostala oprema s časom razvijala, a so že v preteklosti imeli opremo, učinkovito za gašenje, ki je bila obdobju primerna. Enako velja za oblačila oziroma zaščitno opremo gasilcev in tudi samo osebje v enotah. Kot nekdanje je tudi danes poklicno gasilstvo predvsem domena moških (v Sloveniji je v poklicnih gasilskih enotah v operativi zaposlena ena ženska), čeprav se počasi kažejo že drugačni trendi. Vsa ta dejstva torej potrjujejo mojo prvo hipotezo, saj je več kot očitno, da je zgodovinski razvoj temeljno vplival na današnjo stopnjo razvoja gasilstva in je vsekakor postavil temelje današnji organizaciji.

Kot pravna podlaga obstaja v vseh državah temeljni dokument, ki ureja gasilstvo kot celoto. V Republiki Češki in Sloveniji ta zakon velja na državni ravni, medtem ko Nemčija, kot sem že omenila, ta zakon postavlja ravni dežel, ki pa je vseeno delno dogovorjen tudi na državni ravni, saj ga notranji ministri med seboj usklajujejo. Poleg tega glavnega zakona imajo vse države še številne podzakonske akte, ki dodatno natančneje urejajo posamezna področja gasilstva in tako zagotavljajo učinkovito in urejeno gasilsko službo. S pomočjo teh dejstev druge hipoteze ne morem niti potrditi niti ovreči, saj gre za podobno urejeno pravno podlago, ki se ne razlikuje veliko, a ni popolnoma enaka.

Organizacija gasilstva, kot smo spoznali v diplomskem delu, se v državah razlikuje. Skupno vsem trem obravnavanim državam je, da je gasilstvo organizirano na nivoju lokalne skupnosti, s tem da so pravila glede gasilstva na Češkem in v Sloveniji določena na državnem nivoju, med tem ko Nemčija zaradi svoje federalne ureditve gasilstvo ureja na ravni dežel. Sicer pa je, kar se tiče lokalnih skupnosti, gasilstvo vseh treh držav organizirano podobno.

Glede na tretjo hipotezo, ki se glasi, da je v Sloveniji in Republiki Češki gasilstvo manj razčlenjeno kot v Nemčiji, je potrebno poudariti, da je res, da je gasilstvo v Nemčiji organizirano na ravni posameznih dežel, vendar pa sama strukturiranost gasilstva kot takega ni nič kaj obširnejša ali zapletenejša kot pri ostalih dveh obravnavanih državah. Gasilstvo v Nemčiji je tako kot pri ostalih dveh državah razdeljeno po teritorijih glede na velikost oziroma glede na število prebivalcev, kar omogoča preprostejšo ureditev in razčlenjenost znotraj posameznih področij. Znotraj zveznih dežel torej nemško gasilstvo enako kot slovensko in češko deluje kot javni zavodi, ki svojo organizacijsko strukturo določajo sami. Nemčije v bistvu iz tega stališča sploh ne moremo obravnavati kot enotno državo, pač pa se je potrebno osredotočiti na posamezno deželo, saj dežele postavljajo pravila vsaka zase. Posledično se zaradi pravil razlikuje tudi organizacijska struktura. Tretja hipoteza torej iz enega stališča drži, iz drugega pa ne. Gasilstvo med nemškimi zveznimi deželami razen minimalnega usklajevanja nima nič skupnega, kar že v začetku povzroča razčlenjenost med deželami, nato pa se gasilstvo organizira še znotraj dežel. Torej, če upoštevam to dejstvo, hipotezo lahko potrdim. Upoštevajoč le posamezne nemške dežele, ki so sicer organizirane kot posamezne države (a to niso) pa hipotezo lahko ovržem, saj je gasilska organizacija strukturirana enako kot pri ostalih državah (tudi zaradi mednarodnega sodelovanja). Se pravi, obstaja neka krovna

organizacija, organi, potrebni da organizacija deluje in naprej do posameznih (ne)operativnih gasilcev.

Poklicne gasilske enote zaradi narave svojega dela za normalno delovanje potrebujejo kar precejšnjo denarno podporo. Ta denarna podpora prihaja bodisi iz državnega, bodisi iz občinskega, bodisi iz drugega proračuna. V nalogi sem raziskala, od kod se poklicne gasilske enote obravnavanih držav pravzaprav financirajo, in ugotovila, da se češke in slovenske poklicne gasilske enote v večini financirajo iz državnega in občinskega proračuna, medtem ko v Nemčiji to financiranje izvira predvsem iz občinskega proračuna, le 4 % sredstev pa dobijo iz deželnega proračuna. Občinski proračun torej ni edini vir financiranja gasilstva, saj poleg omenjenega državnega proračuna finance pridobivajo še iz prispevkov, daril, volil, lastnih dejavnosti, požarnega fonda in podobnih virov. Četrto hipotezo tako lahko le delno potrdim, saj – kot rečeno – občinski proračun ni edini vir financiranja.

7.2 Sklep

V svetu pa se danes kažejo nagnjenja po privatizaciji gasilstva. Po mojem mnenju je privatizacija tako kompleksne organizacije praktično neizvedljiva, saj je finančni zalogaj, ki je potreben za normalno delovanje gasilstva, veliko previsok, da bi ga zmogel zagotavljati zasebni investitor. Največji letni strošek je v gasilstvu osebje in vprašanje je, kako zagotoviti zadostno količino denarja za kakovostno delovanje zasebne enote. V Nemčiji se o privatizaciji govori že nekaj časa, a tega še ni, prav tako ne v ostalih dveh obravnavanih državah. Privatizacija se sicer začinja, in sicer na področju izobraževanja. Mnoga zasebna podjetja ponujajo razna izobraževanja na področju požarne varnosti, na Hrvaškem imajo celo zasebno gasilsko šolo. Pravi primer zasebne gasilske enote (v bistvu gre za največjo zasebno reševalno podjetje v Evropi in na svetu) pa je dansko podjetje Falck. To podjetje zagotavlja reševalno in gasilsko službo, poleg tega pa tudi prevoz bolnikov. Podjetje Falck je z gasilsko službo začelo leta 1922, svoje usluge pa danes zagotavljajo po vsej Danski. Od leta 2010 to podjetje svoje gasilske usluge zagotavlja tudi izven države, in sicer v Braziliji, Nemčiji, na Nizozemskem, v Romuniji, na Slovaškem, v Španiji, Švedski in Veliki Britaniji (Falck 2011).

Druga možnost preoblikovanja gasilstva je outsourcing. Pri taki obliki gre za to, da se določen sistem ali del sistema razvija zunaj organizacije. S tem lahko pridobimo večjo kompetentnost izvajalca in nižje stroške, slaba stran pa je, da lahko pride do zlorabe podatkov tretje osebe. Sicer se delno to tudi že izvaja, na primer zunanje računovodstvo, servisna služba, ampak da bi bila organizacija popolnoma razbita na posamezne podizvajalce, tega pa zaenkrat še ni.

Življenja brez organizacije, kakršna je gasilska, si težko predstavljam. Zaradi vse več naravnih nesreč velikih razsežnosti, ki se dogajajo v zadnjem času, mora ta organizacija ostati močna, kot je, žal pa s tehničnimi ukrepi škode vnaprej mi mogoče preprečiti. Zaradi tega je potrebno interese in odgovornost usmerjati v preventivne dejavnosti, ki bodo lahko ublažile posledice naravnih in drugih nesreč.

8 LITERATURA

1. Artač, Vojko. 2010a. *Gasilsko-reševalna služba Kranj nekoč, danes, jutri*. Dostopno prek: <http://www.gas-res-sluzba-kr.si/kranj.html> (28. april 2010).
2. --- 2010b. *Predstavitev Gasilsko-reševalne službe Kranj na 33. seji mestnega sveta, 27. 1. 2010*. Dostopno prek: http://www.lex-localis.info/files/030487a6-588c-4545-9c8a-79565949a97c/1267993158712191250_%209.%20Predstavitev%20jz%20Gasilsko%20reševalne%20sluzbe%20Kranj.pdf (28. april 2010).
3. *Career of professional fire fighters in Europe*. Dostopno prek: <http://www.feucare.org> (24. november 2009).
4. Český statistický úřad. 2009. *Kraje a okresy ČR k 1. 1. 2009*. Dostopno prek: [http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/engt/8D002090AA/\\$File/120209m01.jpg](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/engt/8D002090AA/$File/120209m01.jpg) (25. november 2009).
5. Deutscher Feuerwehr Verband. 2011a. *Delegiertenversammlung*. Dostopno prek: <http://www.dfv.org/organe.html> (24. april 2011).
6. --- 2011b. *Organe des DFV*. Dostopno prek: <http://www.dfv.org/organe.html> (24. april 2011).
7. --- 2011c. *Präsidialrat*. Dostopno prek: <http://www.dfv.org/praesidialrat.html> (24. april 2011).
8. --- 2011č. *Präsidium*. Dostopno prek: <http://www.dfv.org/praesidium.html> (24. april 2011).

9. --- 2011d. *Satzung*. Dostopno prek: <http://www.dfv.org/rechtsordnung.html> (24. april 2011).
10. Dubrovac, Milan. 2009. Intervju z avtorico. Kranj, 3. december.
11. Falck. 2011. *Buisness areas: Emergency*. Dostopno prek: <http://www.falck.com/businness%20areas/emergency/pages/emergency.aspx> (24. april 2011)
12. FEU. 2011a. *Fire Service: General*. Dostopno prek: http://www.f-e-u.org/index.php?id=65&L=4%2F%2Fassets%2Fsn...ve.com%2Fid1.txt%3F%3F%3F%20%20%2F%2Fassets%2Fsnippets%2Freflect%2Fsnippet.reflect.php%3Freflect_base%3Dhttp%3A%2F%2Fwww.hfsb.org%2Fsites%2F10225%2Fimg%2F.upload%2Fid1.txt%3F%3F# (27. junij 2011).
13. --- 2011b. *Fire Service: Statistic*. Dostopno prek: <http://f-e-u.org/index.php?id=65> (27. junij 2011).
14. Feuerwehr Aachen. 1995. *Fachbereichsleitung*. Dostopno prek: <http://www.feuerwehr-aachen.de/index.php?id=11> (16. marec 2010).
15. Feuerwehr mehr als Hobby. 2011. *Geschichte*. Dostopno prek: http://feuerwehr-mehr-als-hobby.npage.de/geschichte_der_feuerwehr_52479945.html (21. avgust 2011).
16. Feuerwehren in Nordrhein-Westfalen. 2010. *Investitionspauschale Feuerschutz*. Dostopno prek: <http://www.im.nrw.de/sch/3.htm#> (3. november 2010).
17. Fire Rescue Service of Czech Republic. 2010a. *Historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Dostopno prek: <http://www.hzscr.cz/clanek/historie-profesionalni-pozarni-ochrany-v-ceskych-zemich-124696.aspx> (4. november 2010).
18. --- 2010b. *Právní předpisy Hasičského záchranného sboru*. Dostopno prek: <http://www.hzscr.cz/clanek/pravni-predpisy-hasicskeho-zachranneho-sboru.aspx> (5. november 2010).
19. Gasilci 112.si. 2009. *Poklicne gasilske enote*. Dostopno prek: http://www.gasilci112.si/poklicne_enote.php (25. november 2009).
20. Gasilsko reševalna služba Kranj. 2010. *Operativna gasilska služba*. Dostopno prek: <http://www.gasilcikranj.si/operativa.html> (28. april 2010).
21. Gasilska zveza Slovenije, mladinski svet. 2010. *Zgodovina gasilstva v Sloveniji*. Dostopno prek: http://www.gasilec.net/ul-priloge/zgodovina_gasilstva.pdf (3. november 2010).
22. Hasičský záchranný sbor Ústeckého kraje. 2011. *Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění*

- pozdějšich předpisů.* Dostopno prek: http://www.hzsoul.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=85:zakon-2382000-sb-o-hzs-r-a-o-zmn-nkterych-pedpis&catid=52:vybrane-pravni-pedpisy&Itemid=100 (18.8.2011)
23. Institut der Feuerwehr Nordrhein-Westfalen. 1998. *Gesetz über den Feuerschutz und die Hilfeleistung (FSHG).* Dostopno prek: <http://www.idf.nrw.de/service/downloads/pdf/fshg.pdf> (11. februar 2010).
  24. ---. 2009. *Gesetz über den Feuerschutz und die Hilfeleistung (FSHG).* Dostopno prek: <http://www.idf.nrw.de/service/downloads/pdf/fshg.pdf> (24. november 2009).
  25. Kebe, Nataša. 2002. *Organizacije in društva v sistemu zaščite in reševanja Republike Slovenije.* Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
  26. Krušič, Marjan, Ksenija Dolinar in Cveto Jeraša. 1982. *Leksikon Cankarjeve založbe.* Ljubljana: Cankarjeva založba.
  27. Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje. 2010. *Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.* Dostopno prek: <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv1.htm> (28. april 2010).
  28. Mountain Meadow Design. 2009. *Provinces of Germany.* Dostopno prek: <http://mtnmdw.com/michele/images/provinces-of-germany.gif> (25. november 2009).
  29. Nezval, Vojtěch. 2009. Intervju z avtorico. Kranj, 18. junij.
  30. Prostovoljno gasilsko društvo Lenart. 2004. *Zgodovina.* Dostopno prek: <http://www.pgd-lenart.si/zgodovina.html> (4. november 2010).
  31. Forum Gasilci.org. 2008. *Politika in gasilci: Gasilci.* Dostopno prek: <http://www.gasilci.org/forum/viewtopic.php?f=3&t=10716> (27.12.2010).
  32. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. 2009. *Slovar slovenskega knjižnega jezika: gasilec.* Dostopno prek: http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=gasilec&hs=1 (18. november 2009).
  33. STA. 2010. *Jelušičeva: Gasilstvo ni le poklic, je poslanstvo.* Dostopno prek: <http://www.preberi.si/content/view/1545956-Jelusiceva-Gasilstvo-ni-le-poklic-je-poslanstvo/9/> (18. november 2010).
  34. Torkar, Domen. 2009. *Načini izvajanja in organiziranost javnih reševalnih služb v Republiki Sloveniji.* Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
  35. Wikipedija. 2009a. *Feuergesetz (Deutschland).* Dostopno prek: [http://de.wikipedia.org/wiki/Feuerwehrgesetz_\(Deutschland\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Feuerwehrgesetz_(Deutschland)) (23. november 2009).

36. --- 2009b. *Feuerwehr in Deutschland*. Dostopno prek: http://de.wikipedia.org/wiki/Feuerwehr_in_Deutschland (23. november 2009).
37. --- 2010. *Geschichte der Feuerwehr*. Dostopno prek: http://de.wikipedia.org/wiki/Geschichte_der_Feuerwehr (2. november 2010).
38. --- 2011a. *Brandschutzgesetz*. Dostopno prek: <http://de.wikipedia.org/wiki/Brandschutzgesetz> (29. 7. 2009).
39. --- 2011b. *Feuerwehr in Tschechien*. Dostopno prek: http://de.wikipedia.org/wiki/Feuerwehr_in_Tschechien (24. april 2011).
40. www.uni-protokolle.de, Die Adresse für Ausbildung, Studium und Beruf. 2011. *Feuerwehr in Deutschland*. Dostopno prek: http://www.uni-protokolle.de/Lexikon/Feuerwehr_in_Deutschland.html (21. avgust 2011)
41. *Zakon o gasilstvu (ZGas)*. Ur. l. RS 71/1993. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199371&stevilka=2576> (2. november 2010).
42. *Zakon o gasilstvu (ZGas-UPB1)*. Ur. l. RS 113/05. Dostopno prek: http://www2.gov.si/zak/zak_vel.nsf/zakposop/1993-01-2576?OpenDocument (18. november 2009).
43. *Zákon o požární ochraně č. 133/1985 Sb.* Dostopno prek: <http://www.osh.cz/dokument.asp?dokument=20&verze=doc> (24. november 2009).
44. Združenje slovenskih poklicnih gasilcev. 2011. *Statut ZSPG*. Dostopno prek: <http://www.zspg.si/statut-zspg.php> (24. april 2011).
45. 900 Jahre Grüningen. 2009. *Unsere Feuerwehr*. Dostopno prek: http://www.900jahre-grueningen.de/vereine_institutionen/feuerwehr/feuerwehr2.htm (27. junij 2011).